

MAGYAR POLGÁR

Előfizetési árak:

Égész évre 14 frt, fél évre 7 frt, negyed évre 3 frt 50 kr.,
egy hónapra 1 frt 20 kr. — Egyes szám ára 5 kr.

Felelős szerkesztő és kiadótulajdonos:

AJTAI K. ALBERT.

Szerkesztőség: belkirály-utca 6. sz.

A lap szellemi részét illető minden közlemény ide intézendő.

Kiadóhivatal: belközép-utca 4. sz.

Megjelenik a lap minden nap, az Ünnepek és vasarnapok kivételével.

Hirdetések □ cmként 5 kr., nyílttér egy petit sor területenként 20 kr.

Kombinációk.

Kolozsvár, szept. 9.

Minden politikai válság fölfordult világot idéz elő a sajtóban: a földszint az emeletre költözik s a komoly cicerók költői fantáziától duzzadnak. Mintha nem is tintás körmökkel, hanem rózsaujjakkal írják azokat. Mi lesz? Hogy lesz? Senki se tudja, de mindenki arrogálja, hogy eltalálja. Ez aztán bizonyos versenyt szül mindenki kiterjeszti képzelete szárnyait a kombinációk világában.

Bizonyost csak a parlament összeülése után tudunk meg a kormányelnöktől, a ki eddig csak annyit árult el, a mennyit úgy is természetesnek tartottunk, hogy neki meg van az eszméje és álláspontja s ezeket elő is adja, ha a viszonyok majd sorát kerítik. Az ellenzék alig is várja, hogy a titkot kipattintsa s habár ez alkalomtól még egy pár hét választ el, már is készítik az interpellációt, a melyben megkérdik, hogy mi a kormány terve arra az esetre, ha Ausztriában a delegáció megválasztása meg-hiusul?

Ebben a kérdésben csucosodik ki a helyzet. Ebben összpontosul minden érdeklődés, kíváncsiság és aggodalom. Ez az a fészek, a mely a kombinációkat kikelti és a levegőbe röpteti.

Ezek között kettő érdemel különösebb figyelmet. Mindkettőt a Széll Kálmán bécsi útjával hozták kapcsolatba, a melyet úgy tüntetnek föl, mintha a magyar kormány bizonyos irányu megpuhítása érdekében történt volna. Ez ugyan egy kis ellentmondás a sajtó azon részéről, a mely kormányainkat mindig úgy mutatja be, hogy azoknál minden puhítás fölösleges. De hát ennél még sokkal nagyobb ellentmondás az, hogy jogaink kiterjesztését oly oknak veszik, a melyért a puhítás rendszérét kell igénybe venni.

Mert az egyik kombináció az, hogy az osztrák delegáció meghiusulása esete Magyarországra egyoldaluan állapítsa meg a közös költségeket s a vonatkozó törvényt Ausztriában a 14-ik szakasz alapján alkalmazza. Ezért még a kiegészítő törvény módosítására se volna szükség, mert a közös költségek illetén kivételes megállapítására előzetesen egy alkalmi törvényt hoznánk.

Ez, alapjában véve, éppen az ellenzék által követelt személyes unió csiráját foglalná magában. Mert Magyarország a közös védelem kötelezettségéből s az ezzel kapcsolatos viszonyokból folyó költségeket a folytonosan kifogásolt delegációk nélkül saját szuverénitása alapján és törvényhozása által állapítaná meg. Hogy az így megállapított összes költségek mily arányban terheljenek minket? Ezt a kvóta meghatározására előírt törvényes eljárás

határozná meg. Vagy is, miután Ausztria a delegáción kívül kvóta-bizottságot se választana, döntene az arány fölött a korona, de a törvénynek megfelelően, — előzetesen.

Ennek a kombinációnak meg van az az előnye, hogy minden pártot kielégíthet. A szélsőellenzékkel azzal, hogy precedenst alkot a delegációk mellőzésére s egy lépést tesz a személyes unió felé. A kormány-pártot azzal, hogy kikerüli az 1867. évi 12-ik t.-cz. módosítását s a dualizmus meggyöngítését, a mi a monarchia nemzetközi helyzetét is hátrányosan befolyásolná.

Attól nincs mit tartanunk, hogy ez eljárással az osztrákoknak valódi okot szolgáltatnánk a szemrehányásra, vagy arra, hogy a szeget-szeeggel elvénel fogva a mi ügyeinkbe avatkozzanak. Mert a közös ügyek kombinált elintézése Ausztriában csak az osztrák kormány és törvényhozás által válnék érvényessé, ha t. i. ott előbb a szükségtörvény alapján kihirdetnék s később a törvényhozás által elfogadtatnék. Ez pedig éppen nem jelenti azt, hogy Magyarország a másik állam ügyeibe avatkozik, vagy a másik államra is kiható intézkedéseket tesz.

Nem megvetendő előnye volna az is, hogy kisiklanánk abból a törből, a melyet a második kombináció szerint, az osztrák németek számunkra készítenek. A fantázia ugyanis úgy fűzi tovább az ő játékát, hogy az osztrák ellenzékét a ma-

Budapesti levél.

— szept. 8.

A langyos szeptemberi levegőben tubarózsa illata szálldos. Fehér könnyű blouse-okban, se-lyemkőcz ruhákban járkálnak hölgyek és urak. A kirakatok itt-ott már kirakják az őszi újdonságokat, de korai még az en tout cas, meg az eskőpenyeg. Ilyen szép, verőfényes időben ki gondolna borus napokra. Ugy vagyunk, mint a híres meseíró franczia *könnyelmű tücsök*-je, a mely sohasem akart az őszi, szomorú napokra gondolni...

A fürdőkből, nagy utazásokból hazakerülteknek van mit mesélni. Milyen volt az élet Ischlben, Wiesbadenben. A ki Nagy-Szent-Ferenc-kétyház-ágotai vagy más hasonló hosszú nevű alföldi községben nyaralt, az legalább is valami nagy tűzoltó-ünnepről vagy búcsúról beszél — de beszélni tud mindenki.

Csak az röstelkedik, a ki Budapesten maradt. Sajátságos tünet ez. Valóságos bűnnek tartja a modern ember a fővárosban való nyaralást, mintha nem is volna a Margitsziget meg a Svábhegy. Rákospalotáról már nem is szölok. A régebbi pestieknek ez a még csak mástól évtized előtt is oly kedvencz kiránduló helye, ma annyira kiment a divatból, hogy az erdőben legfeljebb életunt borbélylegények lövik föbe

magukat, tárgyat adva az kis újság saját külön rajzolójának.

Egyik-másik kastélyunkban nevezetes vendégek jártak. Így Festetics Mária grófnő, dicsőült királyunk régi kedves udvarhölgyét, Lajos-Viktor főherczeg látogatta meg Söjtörön. A csöndes zalamegyei falucska arról is nevezetes, hogy ott született Deák Ferencz: a haza bölcsője. Szülőinek, ugyancsak Deák Ferencz és szarvaskendi 'Sibrik Erzsébetnek itt volt ősi, nemesi kuriájuk, s első gyermekkorai impressioit itt nyerte a nagy államférfi. A főherczeg látogatása, talán véletlenül, de éppen egy gyászos évforduló előtt történt. Most, mikor az egész ország, az egész nemzet, újra átérezve a mult év irtózatokatasztrófáját, először készül megülni Erzsébet királyné halálának évfordulóját. Vagy szándékosan gondolta ezt így jónak a fenkölt gondolkozású főherczeg, hogy lássa mindenki, mennyire megbecsülik uralkodóházunk tagjai azokat a hű magyar hölgyeket, a kik egykoron a mi dicső nagyasszonyunk oldala mellett éltek.

Mig az ősz főherczeg rég elmúltakon merengett, addig a királyunk egyik bájos unokája, Seiried baróné férjével ugyancsak egy magyar kastélynak volt a vendége. Bitsiczán Popper báró volt a vendéglátó. Felséges nagyanyjáról, nagyatyjáról emlékeztetve, megjegyezte Erzsébet bajor királyi herczegnő, hogy ő is szereti ám

hallgatni a magyar nótát. »Csak volna itt valami jó cigány«. Az udvarias házigazda, parancsnak vette fejedelmi vendége szavait, táviratozott Budapestre és már a legközelebbi gyorsvonat hozta a kastélyba Radics Béla külön bandáját. Két nap hangversenyezett ott a borsodi híres Vilmos cigány fia és a szó teljes értelmében elragadta a fejedelmi hölgyet.

Nagy vendégre készül Pápa is. A király ő Felsége látogatja meg ezt a kies veszprémmegyei várost, a hol Fenyvessy Ferencz, a gavallér-főispán mindent elkövet fényes fogadtatására.

Csupa ünneplő városunk van most, Szegedet nem is említve. A tiszaparti metropolis épen-séggel uszik az ünnepek és dicsőség árjában. De büszke is lehet helyes kiállítására, a mely egyike a legszebbeknek ebben a nembben. Szinte jó ez a kis ünnepi, igazi magyaros zaj, hogy ne halljuk tőle az örökös Dreyfuszt, meg a turf-botrányokat. Hogy ezek olyan gyakoriak, és hogy a szegény ember még sem akar okulni és mindenki oda-tódul ahhoz az ördög-motolla totalizátor-höz. Csak a mult héten zártak el egy szerencsétlen fiatal embert, a ki a turf-szenvedély áldozata lett; de azért úgy tömve van Alag, mintha nem is gomba, de csupa merő százaz bankó teremne a duna-keszi erdőben.

Még a leghiresebb primadonna sem hozhat annyi romlást szegény emberre, mint a turf.

gyar kvóta emelésével akarják kiengesztelni s az obstrukciótól visszatartani és Chlumetzky ennek a tervnek a szószólója volt Rátóton, Széll Kálmánt pedig azért hívták Bécsbe, hogy e tervnek megnyerjék. A szélső ellenék bizonyos árnyalatánál ezt oly biztosra veszik, hogy gunyos megjegyzéssel is kísérik, állítván, hogy Széll mindenre vállalkozhatik, mert hiszen soha nem látott nagy a többsége és soha nem látott szelid az ellenzéke.

Nos, hát ez a dolog nem a parlamenti kivitethetőségen fordul meg. Még csak a pénzügyi tekintetek sem, a melyek az utóbbi években bőven meg voltak vitatva s nálunk minden körben arra a meggyőződésre vezettek, hogy Magyarország teherbírási képessége még a mostani kvótában is túl van becsülve.

Hanem megfordul ez a dolog egy elvi szemponton. Megengedhető-e, hogy az osztrákok sarokba szorítsák a dualizmust s Magyarországgal fizetessék meg a váltásdíjat? Hiszen akkor nem is kellene többet a kvóta-bizottságoknak tárgyalni, alkudozni és pörlekedni. Az osztrák pártok között mindig akadnának vállalkozók egy-egy bonyodalom, vagy akár válság előidézésére, hogy aztán a sima kibontakozásnak mindig a magyar kvóta egy-két százalék emelése legyen az ára. Ez már sokkal rosszabb és veszedelmesebb precedens volna annál, a mit a közös kiadások egyoldalú megszavazása rejtene magában a fönt előadottak szerint.

Ezek s az ezekhez hasonló kombinációk különben mind a közvélemény indokolt érdeklődésének bizonyítékai. Ha a kormány mégis hallgat, ennek is megvan az oka. Álláspontjának közlésével nem akarja azt mutatni, hogy az osztrák németekről komolyan fölteszi azt a rövidlátást, hogy a közös ügyek alkotmányos menetét obstrukcióval készek megakadályozni. Ezenkívül arra sem akar okot

Ad vocem, primadonna! Pálmay Ilka, egy közel-múlt starunk, Amerikába készül, Krecsányi Sarolta pedig — egy félmúlt star, mint komikus akarja újra kezdeni pályáját. Öreg urak, de még legszebb férfikorukat élők is, a kiknek csak itt-ott csillan meg egy-egy fehér hajszál a ritkuló halántékon, nem titkolhatnak el egy-egy sohajt, mikor ezt a nevet olvassák. A hetvenes, meg a nyolcvanas években nem is volt valamire való siheder Kassán, Kolozsváron, Nagy-Váradon, Debreczenben, Szegeden, meg Baján, a kinek ne a csodálatosan szép, szőke primadonna lett volna az ideálja. Ő hozzá irta minden wertheri hajlamu ifju a verseit.

Micsoda »Angot asszony leánya«, »Herczeg-asszony«, »Giroflé-Girofla« volt az a bűbajos asszony... nem is jó rá gondolni!

A nap süt még, de a kertben hervadnak az égő, tűzszínű virágok. Fátyolszerű kód borul az őszi melancholiát lehellő tájra. A szomszédban zongoráznak és behangzik a nyitott ablakon át *Lili* örökigazságu dalának egyik passzusa:

És — a mit a szív már elfelejtett,
Olyan, mintha nem is történt volna meg.

Árnyak ereszkednek alá, hűvös szél zörrenti meg a kapu előtt álló nyárfát — elmúlt az álmok ideje, ősz lett.

D'Artagnan.

szolgáltatni, hogy az osztrákok presszióval vádolják.

Várjunk, mert ezzel semmit se veszítünk, semmit se kockáztatunk.

A jövő évi állami költségvetés előirányzata immár részleteiben megállapítottak tekinthető és Lukács pénzügyminiszter október hó elején a képviselőház elé fogja azt terjeszteni a szokásos exposé kíséretében, a melynek kiindulási pontjai ezuttal is, mint az előző években, a zárszámadások által föltüntetett múlt esztendői bevételi és kiadási eredmények lesznek. Az exposé megtartása után más években a Ház tudvalevőleg szünetet szokott tartani a delegációk egybeülésére, illetőleg arra való tekintettel, hogy a pénzügyi bizottságnak idő engedessék a budget előkészítő tárgyalására. Ez a szünet az idén mindenesetre igen rövid lesz. Sőt a politikai események aként is alakulhatnak, hogy az októberi szünet esetleg teljesen el fog maradni.

Az ivóvíz az erdélyrészi városokban.

— Két czikk. —

Irtá: Dr. Hankó Vilmos.

II.

Segesvár lakói részére az ivóvizet ezideig tulnyomó részben feltalajvizű kutak szolgáltatták. Az építkezési rendszernek, a mely házat ház mellé helyez, szükségszerű következménye a talajnak, talajviznek teljes szennyeződése. Ennek a szennyeződésnek fokmérője a vizekben a chlorinak, szilárd alkotórészeknek, a szerves anyagoknak s azoknak rothadási termékeinek a megengedett mértéket jóval túlhaladó mennyisége. Az ivásra szelíten használt piaci közkut vizének elemzés adatai élénk bizdnyságot tesznek a talajnak, illetőleg a viznek nagyfokú szennyezettségéről. A Küküllő vize — különösen a város felett — elég jó vizet ad. A város fölött a Küküllő mentében készült el a vízmű, a mely hivatva van a várost mennyiségileg úgy, mint minőségileg kifogástalan vezetett vízzel ellátni.

Maros-Vásárhely lakosságának a Maros közelében élő kisebb része Maros vízzel, — a város magasabban fekvő részeiben lakó szegényebb néposztály kút vízzel él; a város lakóinak zöme azonban forrásvizet iszik; részint rossz, egészségtelen, részint jó forrásvizet.

A kik a piaci »Bodor-kút« vizét isszák — pedig sokan isszák — szennyezett, egészségtelen forrásvizet isznak. A Bodor-kút 4 csörgőjét ugyanis a vár déli sarkánál levő csörgőnek szennyezett vize táplálja. Csöveken vezetik a csörgő vizét egy a vár délnyugati sarkánál asott földalatti gyűjtő-medencébe, a honnan a víz a piaci kútba kerül. A Bodorkút-víz chlortartalmanak a megengedett határon túl való fölszaporításában bizonyára nagy része van a Trébely alatt levő házak pöcse- és szemétdödreinek.

A Bodorkút vizénél még rosszabb a »Szőkőkút« vize. A városon kívül fekvő források közül igen jó vizet szolgáltatnak: a Dicső-féle zuhany-nál levő csörgő, a Vállas-kút, a Papok csörgője, a rózsakút. Ezeknél kevésbé jó, de még mindig élvezhető vizet ad a Királykút. A városi kutaknál jobb vizet szolgáltat a Maros; a vasuti felső állomáson felül merített Marosviz ha megszál, csaknem kifogástalan vizet ad. Alább a vizet megfontja a partra fölhalmozott sok szemét, a vízbe vezetett szenny, gyári hulladék, stb. Ha egyszer a város vízellátásának kérdése komolyan szőnyegre kerül, a vizet szolgáltató tényezők közül alig lehet számításán kívül hagyni a Maros vizét. A Maros-völgy valamelyik magasabban fekvő részén a természet adta kavics-

rétégen áthajtott Maros viz kitűnő és egészséges anyag egy vízvezeték táplálására.

Gyula-Fehérvár. Mint minden csatornák nélkül szűkölködő, várszerű építkezési városnak, úgy Gyula-Fehérvárnak is impregnálva van felső talaja, következképp talajvíze is szennyes s komlásának végső termékeivel. Hogy éppen ilyen fertőzött az ivásra használt magán- és közkutak vize is — természetes; hisz a talajvizből kapják ezek is táplálékukat. A piaci kut vize — az elemzés tanúsága szerint — annyira fertőzött, hogy fertőzöttebb nem is lehet. Rendkívüli nagy chlor-, szilárd alkotórész- és szervesanyag tartalma az emberi hulladékok hatására vall. Kevésbé szennyezett, de még olyan, hogy a használatával el kellene tiltani; a Sipőkút vize, a melyet a legjobbak egyikének tartanak Gyulafehérvárott.

A könnyen hozzáférhető vizek között ivásra még legalkalmasabb a Marosvize, különösen a város fölött. Tudva azt, hogy a városok egészségét mennyire befolyásolja a helyes vízszolgáltatás, kívánatos, hogy a város minél előbb valósítsa meg a szomszédos hegyek forrásvizeinek bevezetésére vonatkozó régi tervzetét.

Deés város lakóinak a zöme kút vízzel él; és pedig a legtöbben annak a kútnak a vizével, a mely udvarukon van. Az alsó városrészben levő kútak vize szennyezettebb levén a felsővárosrészben, a hegyoldalakban levő kútak vizénél, az ott lakó intelligensebb osztály ezekből a kútaból hoztatja az ivóvizet.

A Malatón levő hidegkút vize — az elemzés tanúsága szerint — még élvezhető víz, habár a benne talált — ugyan csekély — salétromsav azt a gyanút kelti az emberben, hogy a kút vize fertőzőanyagok befolyása alatt áll. Teljesen kifogástalan vizet szolgáltat azonban a vasuti csörgő vize. Ha csak valamivel bővebb volna forrása, nagyon alkalmas volna arra, hogy egy a piacon felállítandó közkút táplálására bevezetessék.

Házi czelokra a Szamos vizét használják a városiak; ilyen czelokra a Szamosviz teljesen beválik; jobban beválna azonban, ha valamivel lennebb merítenék.

Déva lakossága ivóvíz-szükségletét magánkutakból fedezi. A nyolcvanas évek elején vizsgáltam ezeknek a kutaknak a vizét. A vizsgálat eredménye nem volt valami nagyon kedvező. A kút vizek legnagyobb része több ásványi alkotórészt tartalmazott, mint a mennyit a gyomor elbírn képes; mástól a legtöbben a szerves anyagok rothadásának a termékei is kimutathatók voltak. A helyzet azóta még rosszabbodott; a talaj szennyeződése folytonos lévén, a fertőzés mind tovább és tovább haladt a talajba, úgy, hogy ma azok a mélyebb felszínű kútak is rossz vizet szolgáltatnak, a melyek annak idejében tűrhető vizet adtak. Így van ez mindazokban a városokban, melyekben a szenny nem e czélra készített víz- és levegő-áthatatlan csatornákon vezetik el.

A Déva mellett elhaladó Maros vize is szennyezett a város mentén; ivásra nem is igen használják, csak háztartási czelokra. Déva közvetlen környezetének vannak jóízű hegyforrásai; ilyenek a Csengő- és a Kolczforrásai. A Csengő vize a nyolcvanas évek óta sokat gyengült; bizonyosan valami tisztáltságot talált utat forrásához; ennek dacára vize elég jónak mondható. Ezen források vízbősége nem lévén valami nagy, azokat egy-egy állandó kifolyással bíró közkút táplálására kellene felhasználni.

Torda város lakói az Aranyos vizet isszák; ez ha leülepedett, igen jóízű és elég jó vizet szolgáltat. A míg a vízvezeték elkészül, ez a város közönségének ivóvíz forrása. Addig is jó volna,

a vizet lehetőleg a város fölött, a parthoz erősített tutaírt meríteni, s a merítés helyén és a felett a partokat előre látó gondoskodással tisztán tartani.

A Labirint-oldalon levő zenész-utcáinak kútjából sok szegény ember hord haza ivóvizet. A kút viz magán viseli annak a hatásnak a nyomát, a melyet az ürülékkel beszennyezett és rothadó anyagokat tartalmazó talaj a vízre gyakorol. Az ilyen rothadási produktumokkal terhelt víz nem hogy ivásra, de még háztartási célokra sem való.

Székelvőudvarhely házai a Küküllő szűk völgyében oly tömöttnek vannak beékelve, hogy az udvarokat részben utcákká kellett átalakítani. A város egy része felnyúl a vízválasztó-hegy oldalára. A városi kútak részben szennyezett feltalajvizű kútakból, részben a Küküllőből kapják vizüket. Ezek vize jobb amazokénál. A lakosok kútvizet, Küküllővizet, részben Homoródról és Szejkeről hozott savanyvizet isznak.

A kútak között a legjobb vizet a katonakórház kútja és a Király-kút adnak; kevésbé jó, de még isható a Jézus-kút vize. A többi többé-kevésbé mind szennyezett. Elégé jó vizet ad a város fölött a Küküllő vize; a város malmától kezdve azonban timár-hulladékok rondítják.

Fogarás egyike azoknak a városoknak, a melyeknek lakói legtöbbet szenvedtek a rossz ivóvíz miatt. A város lakóinak zöme kútvízzel él; ezeknek vize jó részben szennyezett feltalaj viz. A következő vizek: Taglicht, Kraft, Zakariás, Mexikó, var, honvéd laktanya rothadó szerves anyagok befolyása alatt áll. Türelő vizet szolgáltatnak a városház, a megyeház, a dr. Dániel udvarán levő kútak. Tiszta víz a Thomaféle kút vize, no meg a leülepedett Olt-víz. Okom van hinni, bar vizsgálati adatok nem állanak rendelkezésemre, hogy a városon keresztül siető havasi patak vize mindezeknél egészségesebb ivóvizet szolgáltat.

Nagy-Enyed, Szamosújvár lakossága kifogástalannak nem mondható kútvízzel él. Az ivóviz dolgában kedvezőtlenebb helyzetben levő Nagy-Enyednek jó ivóvízzel való ellátása immár elodáztatlan.

Nagy-Szeben új vízvezetékének vizét Resinar község határában mélyesztett gyűjtőkútakból vezetik be a városba. A vezeték minden tekintetben kitűnő vizet szolgáltat.

Sepsiszentgyörgy város lakói szennyezett kútvizet s természetes savanyvizet isznak. Egy év sem telik bele s a város közönsége a vezetett víz áldásában fog részesülni. A Görgő lábánál 800 m. magasan tör elő a forrás, a mely nemcsak üdítő kristályvizet, de egészséget is fog szállítani a kedves város lakóinak házába. A pompás vízmű a város haszna s a város ifjú polgármesterének: ifj. Gödri Ferencnek a dicsősége. Az ő dicsőségének mondom, mert ő volt az, ki dolgos kézzel, okos, szóval céltudatos, meglesztett munkával a legkiválóbban dolgozott az egészséges ivóvíznek, a város egészsége élete legfontosabb tényezőjének a megteremtésén.

Miniszterek Szegeden.

Szeged, szept. 8.

Verőfényes szép időben robogott be ma délelőtt 9 órakor a szegedi pályaházba a vonat, a mely Széll Kálmán miniszterelnököt, Hegedűs Sándor, Darányi Ignác és Plósz Sándor minisztereket idehozta.

A kormány tagjainak kíséretében voltak Verősmarthy és Széll Ignác államtitkárok, Beniczky Ferenc főispán, Beniczky Lajos alispán Vészi József orsz. képviselő, Pásteélyi István, György Loránt és Hollán miniszteri titkárok, Maly Zsigmond üzlelvezető és Steyskal felügyelő.

A gyönyörűen díszített pályaudvaron nagy közönség várta a kormány tagjait. Kállay Albert főispánnal élén jelentek meg a katonai és városi hatóságok fejei, Fabián László aradmegyei, Lukács György békésmegyei, Molnár Viktor temesmegyei, Rónay Jenő torontálmegyei, Schmausz Endre bács-bodrogmegyei, Thorocskay Viktor báró hódmezővásárhelyi és Vadnay Andor csongrádmegyei főispánok. Nikolics Fedor báró, Teleki József gróf és Vásárhelyi Béla főrendiházi tagok. Tallián Béla a képviselőház alelnöke, Babits József, Beles János, Bozserédj István, Belicska Béni, Blaskovics Ferenc, Capdebó Ferenc, Jankovich Szilárd, Karátsanyi Jenő gróf, László György, Latinovits Ernő, Latinovits Pál, Mayer Károly, Nagy Mihály, Pinkovits József, Rohoncz Gedeon, Rohonyi Gyula, Szende Béla, Telecsky Kristóf, Vermes Béla, Wittman János és Vuja Péter orsz. képviselők és nagyszámú díszes közönség; ott voltak továbbá: Pestmegye, Jász-Nagy-Kun-Szolnok megye, Békés-, Csongrád-, Csanád-, Bács-Bodrog-, Temes- és Krassó-Szörény vármegyék, továbbá: Temesvár, Hódmezővásárhely, Szabadka, Zombor, Baja és Újvidék városok küldöttei.

Széll Kálmán miniszterelnököt és miniszter-társait az egybegyűlt közönség lelkes eljenzése fogadta, melynek elhangzása után Szeged város díszmagyarba öltözött ösz polgármestere, Pálffy Ferenc mondott a város közönsége nevében lelkes szavakban üstlen hozott-át. A polgármester üdvözlő beszédére Széll Kálmán miniszterelnök következőleg válaszolt:

Igen t. polgármester ur! Kedves kötelelenségemnek tartottam a mai napon megjelenni körükben, hogy megtekintsem ezt a kiállítást, melyet a nagy Alföld gazdaközönségének nagy része itt a Phönixként újjászülött nagy emporiumban, az Alföldnek ezen fényes emporiumában rendezett, hogy bemutassa munkájának gyümölcsét és a mint már tudom, fényesen mutassa be.

En nemcsak kötelességből jelentem meg, hanem örömmel is, mert örömmel ragadok meg minden alkalmat, hogy megbizonyítsam, mily közérőlel érdekel és érint engemet és miniszter-társaimat s általában a magyar kormányt minden, a mi az ország gazdasági és földmívelési életében fontos. Meg lehet arról győződve, polgármester ur, hogy én ezen kevés és rövid órák alatt is örömmel időzőm önök körében, mint a magyarság nagy fókuszának körében és legyen meggyőződve arról, hogy ezeket a meleg üdvözlő szavakat őszinte köszönettel és mély hálával fogadom. (Lelkes eljenzés.)

A miniszterelnök válaszában elhangzása után Kállay Albert főispán bemutatta a jelenlevő notabilitásokat, kiknek mindenikével néhány szívélvesztó váltott a miniszterelnök.

A pályaudvarból a miniszterelnök hosszú kocsis kíséretében előbb a városházára hajtottak, a nagy csoportokban sorfalat képező közönség lelkes eljenzése közepette. A városház megtekintése után a társaság a kulturálatóban levő kiállítást tekintette meg, a hol Reisner János, a Somogyi Könyvtár igazgatója szolgált szakszerű magyarázatokkal. A képkiallítás beható megtekintése után a kocsik a kiállítás területére hajtottak, a hol Bujanovics Sándor, a kiállítás rendező bizottságának elnöke, a következő szavakkal üdvözlölte a miniszterelnököt:

Nagyméltóságú miniszterelnök ur! Kegyelmes urunk! A magyar gazdasági egyesületek országos szövetsége nevében hazafias mély tisztelettel üdvözlöm Nagyméltóságodat a szövetség által rendezett első mezőgazdasági országos kiállítás területén. Egyben a szövetség által képviselt ma-

gyar gazdák nevében mondok halás köszönetet és fejezem ki örömet Nagyméltóságodnak, első kezdeményezésünket megtisztelő látogatása fölött. Ez a látogatása tanubizonyossága annak a Nagyméltóságod részéről mindig tapasztalt nagy érdeklődésnek a melylyel Nagyméltóságod mezőgazdaságunk fejlődése iránt viseltetik. (Lelkes eljenzés.) És ez a látogatás csak fokozza még a magyar gazdákban Nagyméltóságod személe iránti ragaszkodását és Nagyméltóságodnak kormányra iránti bizalmát. (Zajos eljenzés.)

Fokozza örömrünket azon körölmény, hogy Nagyméltóságod kíséretében miniszter-társai is megjelentek, (Lelkes eljenzés.) A kik hivatva vannak Nagyméltóságoddal egyetértőleg hazánk közgazdaságának felvirágzását előmozdítani. Fogadják Nagyméltóságod kiállításunk katalógusát és kérem Nagyméltóságodat és miniszter-társait, kiállításunkat érdeme szerint méltatni és t. lembe venni kegyeskedjenek. (Hosszantartó eljenzés.)

Széll Kálmán miniszterelnök leg válaszolt:

Igen tisztelt elnök ur, igen. Mindenekelőtt fogadják őszin. magam és miniszter-társaim szíves meghívását, a melyet méltóztattak.

De ezen köszönethez én egy szót is csatolok: A kormány nevében köszönetet mondok a gazdaság-szövetség intézőinek az a szerencsés gondolatért, hogy az első országos mezőgazdasági kiállítás székhelyeül Szegedet választotta. Szeged a nagy, hatalmas, nagy alföldnek méltó központja; Szeged a gazdasági és kulturális hivatással bíró főváros, a mely a nagy magyar vidéknek, mondhatnánk az ország egy nagy részének. Az ilyen kiállítások nem csak gazdasági, hanem kulturális és nemzeti missiót is teljesítenek; azért nagyon szerencsésnek tartom azt a gondolatot, a mely Önöket ide vezérelte, Szeged szép városába.

Azzal, hogy én miniszter-társaimmal együtt a legnagyobb készséggel tettem eleget az Önök meghívásának, bizonyítani akarom és bizonyítani akarjuk, hogy Magyarország földmívelési érdekeit szívünkön hordjuk. Mi tudjuk és meg vagyunk arról győződve és ez irányozza lépéseinket, intézkedéseinket, politikánkat, hogy Magyarország földmívelésügyét a kormány, a társadalom kell hogy vigye, istápolja és fejlessze. (Hosszantartó lelkes eljenzés.) Meleg érdeklődésnek élénk bizony. azért jelentünk meg, hogy megtekintsem a fényesen sikerült kiállítást, a melyet a nagy, nehéz munka eredményeül mutatnak be gyönyörködtetésül, buzdításul, oktatásul; és erre fog ez nekünk is szolgálni; meg vagyunk győződve, hogy ezt a hatást fogja ránk is tenni.

Köszönöm még egyszer a szíves megemlékezést. (Hosszantartó lelkes eljenzés.)

Ezután Bujanovics Sándor elnök bemutatta a kiállítás vezető férfait, Forster Gézát, az O. M. G. E. igazgatóját, Rubinek Gyulát, az O. M. G. E. titkárárt, Lichtenberg kiállítási alelnököt, a katonai ezredet, Kuszler Henrik csoportbiztosot, Egán Edét, Szapáry György grótot, Szilassy Zoltánt.

Következett a kiállítás megtekintése. A kiállításon kezdtek, a hol Paykört Alajos, a kiállítási csoport elnöke adta meg a szükséges magyarázatokéve nézve d'Orsay ezredes is, a melyítésekkel.

Ezeket József né csoportelnök fogadta, a hol a szakteretreméltósággal a vendégek szakszavaltott magyarázatokat.

Az iparcarnok, a földmives-iskolák kiállítása, a szőlészeti és borászati kiállítás, majd a gyűjteményes kiállítások megtekintése következett ezután.

Délben Kállay Albert főispán a miniszterek tiszteletére ebédelt adott.

Délután ez ügétversenyre és a díjugratásra mennek a miniszterek; este a város nagyszabású disztrakomát ad tiszteletükre a Tisza-Szállóban.

Magyarok az olasz történelmi kongresszuson.

Kolozsvár, szept. 9.

Szeptember 3—5-én Cividaleban Paulus százados halála emlékére az olasz kongresszust tartották, melyen az olaszok, osztrákok, lengyelek és más nemzetek magukat. A M. T. Akadémia elnöke, a budapesti Lánzy Gyula s a kolozsvári tében Márki Sándor jelent meg. Az olasz királytól küldött. A magyarok a legnagyobb kitüntetéssel vettek részt. Az olasz királyi udvarban a legnagyobb tetszést; mindenki sietett koccintani a magyarokkal s távozásuk alkalmával is lelkes tüntetésben részesítették őket. Másnap az angol és német tiszteletbeli elnökök mellé harmadiknak Öváryt választották meg.

Lánzy csendes szemlélő maradt; különben nem ismerte a megjelent olasz történelmeseket s talán az egyetlen volt, ki az olasz történelméről a saját nyelvén társalogott. A magyarok iránt való figyelem jele, hogy az olaszok először egy magyart szólítottak meg.

Márki Sándor a következő beszéddel vezette be a longobárdok magyarországi emlékeiről szóló értekezését:

Uraim!

Szerencsésnek érzem magamat, midőn a kolozsvári magyar királyi Ferencz-József tudomány-egyetem képviselőjeként üdvözölhetem önöket. Ez az egyetem magyar nyelven ott műveli a tudományokat, hol a ma ünneplünk a Diacónus tanítása szerint germán longobárdok döntötték meg a germán Gepidák s a germánok közötti lehetetlenné tettek egy germán sorsot.

Az olaszok, németek és magyarok között levő nagyon sok kapcsolatot egyik jelzője. Mi magyarok nagyra becsülünk a történelemből visszacsengő minden tiszteletreméltó nevet; mert hazánknak a mult-hoz való szívós ragaszkodás biztosított ezredéves államiéletet. Voltak rettenetes idők, midőn a magyar nép vigaszt és reményt csak törvénykönyveiből s történetiróiból meríthetett. Paulus krónikájából például azt a tanulságot olvashatta ki, hogy Olasz- és Magyarországon a germán-elem nem államalkotásával, hanem a megalkotott nemzeti államhoz alkalmazkodó civilizációjával volt hivatva történelmi feladatokra. Száz évvel Paulus halála után az elolvasodott longobárd papok már Magyarországon is törtek a nép nyelvét, hogy hirdessék a kereszténység magasztos elveit. Ők az első, kik a magyar nép szívébe az olasz nemzet iránt szeretetet ültettek be.

Ennek a szeretetnek a tiszteletnek jele, hogy a kolozsvári magyar egyetem képviselői magukat ez ünnepen és ezen a helyen emlékeztetjük a klasszikus földjén, abba a Klio sohasem szállott le trónjáról, abba a Tacitustól országban, mely Liviusztól és Cae-

sarig mesterül annyi nagy történetirót adott a világnak, kegyelettel hajol meg azon középkori író előtt, kit német létére Itália és Pannónia is a magáé gyanánt ünnepel. Legyen áldott neve a népek közt való testvériség érzésének s a tudomány közösségének egyik emlékeztető jele! És legyen üdvözölve az olasz tudomány, mely iránt való tiszteletét egyetemünk hasonló ünnepen most harmadizban tölcseolja!

Beszédét többször megtapsolták és élénk tetszéssel fogadták rövid értekezését is, melyet dr. Cs. Papp József kitűnően fordított olaszra. Egyhangulag elhatározták, hogy egész terjedelmében kinyomtatják az Atti-ban.

A magyarokat többfelé hívták vendégekül; így pl. báró Craigher, ki személyesen kalauzolta őket gyönyörű várkastélyában, a longobárd hercegek egykori palotájában. Mint mondta, nemcsak nagyon szereti a magyarokat, de félig magyarnak is tartja magát, mert Magyarországon is vannak uradalmak.

Lánzy és Márki kitűnő fogadtatásra találak Aquilejában is, Maionica muzeum-igazgató részéről; Öváry pedig az udinei tanács által adott ricevimentón kellett újabb tüntetést a magyarok mellett.

A tudományos részletek szakfolyóiratokra tartoznak; mi mindenesetre örvendünk, hogy tudós testületeink mind élénkebb részt vesznek a nemzetközi tudományos mozgalmakban s hogy egyetemünk szept. 20-án Bálint Gábor és Herrmann Antal tanárok által az orientalisták római kongresszusán is képviselteti magát.

Erzsébet királyné.

Kolozsvár, szept. 9.

Az évforduló, melyet a holnapi nap hoz, a XIX. század egyik legmegrázóbb tragédiájának emlékeztetőt ébreszt föl a magyar szívekben. Szeptember 19-ének közeledtével előnkbe lép a fekete ruhás, fehér arcú szomorú Nagyasszony, kinek szívéből kiomló drága vére ama sápadt, késő nyári délután megszentelte a genfi partot.

Magyarország határain belül, hol az ő szeretett, rajongó népe lakik, nem volt szív, mely fájdalmasan meg ne dobbant volna a nemzet szerencsétlen veszteségének hallatára; a megtört király könnyei egybevegyültek az alattvalók millióinak forró, igaz könnyeivel.

Késő nemzedékeknek a magyar történet egyik legszomorú lapja fog beszélni a nagy királyné megdicsőüléséről. A Habsburg-asszonyok gyémántos házi koronája sohase borított tisztább, nemesebb homlokot. A tör, a mely mártírrá tette Habsburg Erzsébetet, Magyarország legelső asszonyának szívét állította meg örökre, azt a jó-ságos, mélységes, nagy szívet, mely századok óta legteljesebben értette és érezte a mi örömeinket és fájdalmainkat, reményeinket és fájdalmainkat.

... Egy éve már, hogy a magyarok védőasszonya visszatért csöndes ősei mellé a bécsi kriptába hideg, örökös éjszakájába. Halálának ez első évfordulóján lelünk fájó gondolatai elszállnak a kék messziségbe ő hozzája, ki a történelem glóriás szentjei és vértanúi között, fehér kezét szívének nyitott sebére szorítva, szeretettel örködik az ő elhagyott, megszorodott népe fölött.

Szeptember 10-én, egy szombaton este 7 órakor érkezett Kolozsvárra a tragédia legelső

hire, rövid táviratban tudatva a lapok szerkesztőségével a hihetetlen szerencsétlenséget: »Erzsébet királynét egy anarchista Genfben meggyilkolta. A felséges asszony rövid haláltusa után meghalt«.

Csak később jöttek meg a hír részletei, tudatva az elfogott merénylő nevét, s a gyilkosság megrázó történetét úgy, a mint itt következik:

Szombaton délelőtt 11 órakor a királyné Sztáray grófnéval sétálni indult, ezalatt kísérete becsomagolt s a vasútra hajtatott, hogy a királyné addigi intézkedései szerint elutazzék.

Gyönyörű, napfényes délelőtt volt s a felséges asszony az utolsó pillanatban eredeti tervét megváltoztatva, elhatározta, hogy nem vasuton, hanem fél a 2 órakor induló Genéve hajón megy vissza Caux-ba.

Mikor a hajóhid közelébe érkeztek, Luchenni előugrott a fák közül és gyors ütéssel mért a királynéra. A tör villanása senkinek sem tűnt föl. Az udvarhölgy észrevette, hogy a királyné megtántorodik.

— Visszatérjünk-e Felső a hotelbe? — kérdezte.

— Nem — válaszolt a királyné. — Az az ember csak mellbe ütött. Valószínűleg óramal akarta ellopni.

A Beau-Rivage-hotel portása meglátta, hogy a királynét valaki megtámadta és ijedten oda-futott ezzel a kérdéssel:

— Történt valami?

— Semmi, semmi — mondta a Felső asszony, azzal a hajóra lépett, a hol pár percz mulva annyira rosszul lett, hogy a hajónak vissza kellett fordulnia.

A hajón mindent elkövettek, hogy a Felső asszonynak segítségére legyenek. A kormányos kigombolta a királyné ruháit s a szív fölött egy kicsiny, alig egy centiméternyi sebet konstatait, melyből két vagy három vércsöpp szivárgott.

Egy pillanatig úgy látszott, hogy Erzsébet királyné, a ki addig mély ájulásban feküdt, visz-szanyeri eszméletét.

— Fájdalma van Felsőgednek? — kérdezte Sztáray grófné a magához térő királynőtől.

— Nincs, — felelte halkán a királyné.

Egy pap, a ki véletlenül szintén a Genéve utasai között volt, a vallás vigasztalásában részesítette a haldoklót.

Roux kapitány most engedelmet kért, hogy a hajót visszafordíttassa a kikötőbe. Gobel kormányos ezalatt evezőkből s kipárnázott bársony padlásokból hirtelen hordagyat készített s mikor a parthoz ért, erre lektették a királynét, a kit Roux kapitány, Teisset orvos és néhány matróz szállítottak a Beau-Rivage-fogadóba. Teisset itt karjain vitte föl a felséges asszonyt a szálló első emeletén levő lakosztályába.

Az élettelennek látszó királynét most agyba helyezték. Goly orvos gyorsan lehuzta a királyné cipőit, fölgombolta ruháit és mesterséges lélegzést alkalmazott. Majd kölni vízzel és bor-ecczettel dörzsölték, azonban minden mentési kísérlet eredménytelennek bizonyult.

Az ott levő Goly orvos kezébe vette a felséges asszony jobb kezének ütőerét, majd késével kis metszést tett a kezcsuklón. A királyné azonban már mindebből semmit se érzett, mire az orvos csüggedten, megdöbbenve mondta:

— Meghalt...

Mindnyáján letérdeltek. Magyarország nagyasszonya kihűlt szívvél, sápadtan, mozdulatlanul feküdt ágyában. A jelenlevők csöndesen imádkoztak...

Igy játszódott le az a váratlan, örök időnkig fájdalmas szerencsétlenség, melyet századok multával is szomorú megdöbbenéssel fog emlegetni a magyar történelem.

Kolozsvárt, mint az országban mindenütt, a legmélyebb fájdalommal fogadta a közönség Erzsébet királyné halálának hírére. A városi tanács Szvacsina Géza polgármester intézkedésére még aznap este rendkívüli ülést tartott. Másnap már megjelent a polgármester meghívója mely rendkívüli közgyűlésre hívta össze szept. 11-én d. u. 4 órára a törvényhatóság tagjait. Ezen a közgyűlésen határozta el a város hogy vakok intézete részére, mely a királyné nevét fogja viselni, évi 1000 frtot irányoz elő mindaddig, míg az összeg a 100.000 forintot eléri.

Gyászünnepélyekkel vettek részt az országos gyászban az összes iskolák és egyesületek; legimpozánsabb volt az ünnepélyek között az egyetemi ifjuság gyászmenete, melyet a temetés délutánján rendezett a fiatalság a nagy halott emlékezetére.

Egy hétig a halál napjától a temetésig sötét, mélységes gyász borult a városra. A tekete lobogók és az épületek sötét drapériái szomorú pompával emlékeztették az utcák népét a súlyos veszteségre. S a temetés után is sokáig lengtek a gyászlobogók a középületek homlokzatán, némán, leketlen hirdető ez a fájdalmas gondolatot:

Erzsébet királyné nincs többé! ...

HIREK.

Kolozsvár, szept. 9.

Szell Kálmán miniszterelnök az Emké-hez. Az Emkéi. hó 17-én Gyulafehérvárt tartandó közgyűlése alkalmából egyre érkeznek az egyesülethez a jelentkezések és üdvözlések. Legújabbán Szell Kálmán miniszterelnök küldte a következő levelet:

Méltóságos Elnök Ur! A közelmúlt napokban vettem becses levelét, melyben az Emkének ezidén Gyulafehérvárott tartandó XV. évi közgyűlésére volt szíves engem meghívni. Midőn kitüntető figyelemért sietek őszinte köszönetemet kifejezni, nem mulasztatom el, hogy az egyesület loyális, hazafias és emberbaráti munkássága iránt érzett őszinte nagyrabecsülésnek ez alkalommal is kifejezést adjak.

Kiváló tisztelettel

Szell Kálmán, s. k.

Hasonlóképen «már előre megállapított másnemű ellogaltsága»-val mentette ki elmaradását dr. Darányi Ignác kir. földmivelésügyi miniszter, a kinek nevében intézkedés történt, hogy az Algyógyra kirándulók a kir. földmivelésügyi tárcza vendégei legyenek. Jelentkezéseket a közgyűlésre elfogad az Emke főtitkári hivatala d. e. 8—12-ig, d. u. 3—5-ig.

Az Emke közgyűlésére jelentkeztek újabban Kolozsvárról: Hory Béla megyei árvaszéki elnök, Ditrői József mérnök, Deák Albert, Nagy Károly theol. akad. tanár, Kuszók István; Maros-Vásárhelyről: Geréb Béla polgármester, dr. Fenyvesi Soma ügyvéd, szerkesztő, Nagy Sándor gyógyszerész, dr. Tumowszky Mór orvos, Geréb Lajos városi rendőrbíró; Deésről: Veres Dezső szerkesztő; Brassóba: dr. Zakariás János ügyvéd, szerkesztő; Temesvárról: Szana Zsigmond gyár-igazgató. A jelentkezéseket a főtitkári hivatalban kell megjelelni. Az ügyek előkészítése végett, Novák Ferencz kir. tan., polgármesterrel, mint a rendező-bizottság elnökével tárgyalandó a t. alelnök-főtitkár holnap (vasárnap) Gyulafehérvárra utazik.

Az Emke igazgató-választmánya f. hó 12-én (kedden) d. u. 3 órákor a város-házban havi rendes ülését tartja. Erre az ülésre

a választott és alapító választmányi tagok tisztelettel meghívotnak. Kolozsvárt, 1899. szept. 9-én. Gróf Béli Ákos, elnök. Sándor József, t. alelnök-főtitkár.

Bethlen Gábor szobra. Az Emke szeptember 17-én tartandó közgyűlésen napirendre hozták az egyesület néhai nagyérdemű első elnökének, gróf Bethlen Gábor szobrának az ügyét. Annak idején ugyanis nagy lelkesedéssel határoztak el, hogy gróf Bethlen Gábornak szobrot állítsanak a kolozsvári Emke parkban és meg is bízták Köllő Miklóst, hogy készítse el a szobrot, de a művész nem csinálhatott meg egyebet a szobor kis mintájánál, mert a szoborra nincs pénz. Évek óta gyűjtöttek a szoborra és mindössze vagy 2500 frt gyűlt össze s többet sehogys tudnak összehozni, pedig a szobor vagy 6000 frtba kerül. A közgyűlésen indítványozni fogják, hogy a gyűjtést energikusabban intézzék, hogy a szobrot mielőbb föl lehessen állítani.

A Kárpát-egyesület közgyűlése.

Az Eke az összes Eke tagokhoz a következő meghívót küldötte szét:

Az Erdélyi Kárpát Egyesület folyó hó 17-én illetve 18-án tartja Gyulafehérvárt és folytatolag a Detonátán VIII-ik rendes közgyűlését. A közgyűlés Gyulafehérvárt a főgimnázium disztermében, az Emke közgyűlés befejezése után, déli 12 órakor kezdődik és a mennyiben aznap befejezhető nem lesz, másnap a detonátai Eke-menedékházban folytatattatik. A közgyűlés tárgysorozata az alapszabályok 29 §-ában van megállapítva. A közgyűlésre az egyesület örökös-, alapító- és rendes tagjait tisztelettel meghívjuk.

A közgyűlés alkalmából egyesületünk két kirándulást rendez. Ezeknek programja a következők:

I. Kirándulás a Detonátára. Szept. 18-án. 1. Indulás Gyulafehérvárról délelőtt 4 óra 37 perczkor. Erkezés Zalatnára 7 óra 28 perczkor. Fogadtatás Zalatna község előjáróságától. 2. Rövid reggeli után fél 9 órakor indulás kocsikon Bucsum, Cserbun és Izbitán át Bucsum Saszaig. Innen gyalog (2 klm.) a Detonátaig, délután 3 órakor a közgyűlés folytatása és azután edé az Eke detonátai menedékházában. Este visszatérés a Saszan várakozó kocsikon Abrudbányára és vacsora után itt meghalás. — Szeptember 19-én. 3. Délelőtt 8-ig a város megtekintése és 9 órakor tovább utazás Verespatakra. 4. Verespatakon a zúzó művek, a kincstári aranybánya, a Csetátye és Kirnik megtekintése után 2 órakor ebéd. Estére Zalatnára visszatérés és itt meghalás. Szeptember 20-án reggel 5 órakor visszaindulás Kolozsvárra.

II. Kirándulás Algyógyra. Szeptember 18-án. Gyulafehérvárról indulás reggel 4 óra 11 perczkor. Erkezés Romoszra 5 óra 9 perczkor. Innen kocsikon Algyógyra.

Reggeli az Emke alapította m. kir. állami gróf Kun Kocsárd székei-földműves iskolában. Azután az intézet megtekintése. Kun Kocsárd gr. sirjának megkoszorúzása. Kirándulás a tündőbe. Itt ebéd és este visszatérés Kolozsvárra. A kirándulási költségek személyenként: Abrudbánya, Verespatak és a Detonátá 16 frt. A kirándulási költségek Algyógyra 5 frt.

E két kirándulásra folyó hó 12-ig bezárólag kell jelentkezni a részvételi összegeknek egyidejű beküldésével. A közgyűlésen résztvevők részére a kiinduló állomástól Gyulafehérvárig és vissza kedvezményes vasuti igazolványokat szolgáltatunk ki. Kolozsvárt, 1899. szept. 1. Br. Feilitzsch Arthur társelnök, Radnóti Dezső főtitkár.

A központi választmány ma délutáni ülésében fog-határozni a választók névjegyzékéi ellen beérkezett felszólalások és észrevételek fölött. Beadatot összesen 52 felszólalás.

A város közigazgatási bizottsága szeptember havi rendes ülését szerda délután tartotta meg gróf Béli Ákos főispán elnöke mellett. Az ülésen jelen voltak Szvacsina Géza polgármester, dr. Esterházy László főjegyző, Stuckheil Gyula pénzügyigazgató, dr. Bartha János főorvos, Sári László kir. ügyész, Nemes Gyula kir. mérnök, Szentpétery Endre s. tanfel-

ügyelő, Losonczy János árvaszéki elnök, Polcz Rezső tiszti ügyész; továbbá Benigni Sámuel, dr. Csikmántori Ottó, Dávid Antal, Gáman Zsigmond, dr. Gidófalvy István és Koleszár Sándor biz. tagok. A polgármesteri jelentés szerint a város ügyforgalma meglehetőleg elintéztetett és csupán az adóhivatalnál észleltetett nagyobb hátralek. Az állategészségügy megfelelő volt, a sertések kivételével, melyek között a sertésvész ismét kiütött és 30 sertés elhullott. Vesztség gyanúja miatt fölbonzoltatott 4 kutya, melyek közül egynél a vesztség konstatálott. A múlt hónap folyamán kiirtatott összesen 126 kutya. A pénzügyigazgató jelentése szerint a lefolyt hóban beszédetett egy. adó ezimen 45.241 frt, hadmentességi díjban 216 frt. Az eredmény a múlt hónappal szemben kisebb 29 ezer frttal. A főorvos jelentése szerint a város közegészségi állapota az elmúlt hóban kedvező volt. A szülötték száma 150, az elhaltaké 96. A főbb halálokok: bélhurut 27, tüdőgümőkör 17, kanyaró 2, vele született gyengeség 6, aggkór 4 esetben. Az ülés, a rendes havi jelentések tudomásul vetele és egy par másodfoku föllebezés elintézése után, délután 5 órakor véget ért.

Erdélyi Múzeum-Egylet. Az E. M. E. a nyári szünet után első ig. vál. ülését szept. 6-án tartotta meg, dr. Szamosi János elnökelete alatt.

Az ülésen bejelentetett Wesselenyi Miklós br. alelnöké választásának ő Felsége által történt legfelsőbb megerősítése.

Böhm Mihály elhunytá fölött, a ki az egyletnek 36 éven keresztül volt buzgó, lelkiismeretes könyvtári segédre, részvétét az egylet jegyzőkönyveibe iktatta s azt a gyászoló családdal is közölte.

Erzsébetváros tanácsa az E. M. E. titkára kérésére s Trajánovits János polgármester indítványára az Apafi-kastélyból 4 drb. nagybecsű régiséget küldvén be a Múzeumnak: ezekért a választmány hálás köszönetet szavazott.

Milits György budapesti ügyvéd len-család kükküllővári levéltárának szült 3 vaskos kötetet kitévő lajsnyozta az E. M. E.-nek: a vál. köszönetet mondott a történelmi kivonatokért ugy az adomány közbenjáró titkárnak.

Végül dr. Posta Béla, a régiséget a múzeum átvételéről s nyár folyamán történt rendezéséről.

A nyár folyamán összehalmozódott folyóügyek miatt az ülés 3 óra hosszat tartott.

Az ev. ref. theologiai fakultáson az új tanév ünnepélyes megnyitása folyó hó 10-én (vasárnap) délelőtt 11 órakor lesz a fakultás épületének disztermében, a mely alkalommal dr. Bartók György püspök mond imát, a megnyitó beszédet pedig Kenessey Béla theol. igazgató és egyházkerületi főjegyző tartja. A fakultás előjárósága az ünnepélyre szívesen hívja meg ez uton az érdeklődő nagyközönséget.

Az orvosszövetség kongresszusa. Holnap délelőtt lesz első ülése a Nagyváradra összehívott országos kongresszusnak. A kongresszusnak a kongresszuson az ország minden részéből körülbelül 300 orvos lesz együtt, köztük a magyar orvosi kar legkiválóbb képviselői, mint dr. Dollinger Gyula, dr. Kéthy Károly, dr. Purjesz Zsigmond. Kolozsvárról 11-en, Erdély többi városából 7-en vannak a jelentkezők között. A kolozsváriak névsora a következő: Akoncz Károly, Farkas Géza, Genersich Gusztáv, Mezey Sándor, Purjesz Zsigmond, Pataky Jenő, Papp Ernő, Scheits Vilmos, Szentgyörgyi Jenő, Veress Lajos, Weltenstein Jenő. Erdély többi részéből a következő orvosok jelentkeztek eddig: Hirsch József Dicső-Szent-Márton, Zakariás József Szamos-Ujvár, Mezey Gyula Torda, Pálffy Gyula Torda, Ráczkői Samu Székely-Udvahely, Turnovszky Mór Maros-Vásárhely, Vajda Dániel Maros-Ludas.

Tűzijáték az égen. Érdekes, szokatlan természeti tűneményben gyönyörködött tegnap este 7 óra tájban a sétáló közönség. A Fellegvár fölött elterülő északi égbolton, a lassan tornyosuló felhők sötéték függönyét pillanatról-pillanatra lobogó, éles villámfény világította be. A légköri elektromosság színpompás játéka késő estig tartott, miközben, különösen a főtér gyalogjáróján nagy csoportokba verődött össze az égi tűzijátékban gyönyörködő közönség.

A fellegvári Erzsébet-ut. Az Erzsébet királyné emlékére a Fellegváron tervezett Erzsébet-ut terveit a mérnöki hivatal újból elkészítvén, ma terjesztette be azokat a tanáchoz. Az az ut a Makoldy-féle telektől indulna ki s három méter szélességben 360 méter hosszúra tervezetik. Az ut költségei a kisajátításokkal együtt 8700 frtra vannak előirányozva. A tanács a terveket kiadta a szépitő-egyletnek, véleményezés végett.

Ipartestületi kongresszus Kolozsvárott. A hazai ipartestületek központi bizottsága, a kolozsvári ipartestülettel egyetértőleg, most már véglegesen elhatározta az *V. országos ipartestületi gyűlésnek* ez évi október hó 14. és 15. napjaira Kolozsvárra való egybehívását. A központi bizottság már július hóban tartott teljes ülésében az előzetes napirend következő pontjaira nézve állapodott meg: 1. Az 1884. évi ipartörvény módosításának sürgetése; 2. A kézműiparosoknak a hadfelszerelési és közszállításokban való nagyobb mérvű részvételése; 3. Az iparosok nyugdíjügye; 4. Az ipartestületek kedvezményezése hitelszövetkezetek szervezése érdekében; 5. Az ipartestületi működés hatályosabbá tételének kérdése; 6. Az iparpártolási mozgalom helyes irányítása a kézműiparra való tekintettel; 7. Az adózási reform kérdése. — Időközben nagyszámú vidéki ipartestület fordult az előbbi bizottsághoz, további önálló indítványok megfogalmazására, melyek közül a legfontosabbak Andre tűzése végett. Ezek a javaslatok a hazai iparüzés régi sérelmeire, a városságokra, az építőipar bajaira és a kézműipar megerősítésére vonatkoznak. A bizottság a jövőre tartandó plenáris ülésén fogja a javaslatok programját megállapítani és a szükséges intézkedésekhez képest is, a melyeket a központi bizottság a felterjesztésekre nézve a kereskedelmi kormány részéről időközben nyerni fog.

A györgyfalvi-utca rendezése. A közigazgatási bizottság legutóbbi ülésén Dávid Antal bizottsági tag interpellált a györgyfalvi-utczák jelenlegi állapota miatt, mely köztisztviselési szempontból már tűrhetetlen. Ez interpelláció következtében Szavcsina Géza polgármester már megkezdte a szükséges intézkedéseket, hogy ugy a györgyfalvi, valamint a cigányorsói utczák tisztartatása, valamint a telkek kitakarítása iránt a rendőrség a maga hatáskörében rendelkezze.

Bethlen András gróf emléke. A brassói ev. ref. egyházközösség szeptember 17-én (vasárnap) d. e. 10 órától kezdődőleg az ev. ref. templomban nagynevű főgondnokának néhai bethleni gróf. Bethlen Andrásnak emlékére emlék-ünnepélyt rendez a következő sorrenddel: 1. Invokáció, 2. Karének, előadja a ref. egyházi vegyeskar. 3. Ima. 4. Duett, orgonakísérettel, előadják Bagothai Vilma és Zsigmond Anna kisasszonyok. 5. Alkalmi beszéd, tartja Péchi Árpád ev. ref. lelkész. 6. Karének, előadja a ref. egyházi férfiakar. 7. Berekesztő ima. 8. Kijöveteli ének, a XC. Zsoltár 2. v., éneklő a gyülekezet.

Hamza Miska jóhírű népzeneikara ma és holnap este zeneestélyt rendez a Központi Szállóban.

Végtárgyalás. A tavasszal történt, hogy Lénárd János szekere beleakadt a Tatár Péter szekérébe. Természetes, hogy Lénárd azt állította, hogy Tatár hajtott rosszul, Tatár pedig azt vitatta, hogy Lénárd volt a hibás. Mikor látták,

hogy érveikkel nem tudják egymást meggyőzni, ostorra került a dolog és Lénárd a vita hevében úgy helyben hagyta Tatárt, hogy lepedőben szedték össze s még azután is 3 hónapig nyomta az ágyat; és hogy a szeme világát nem vesztette el, attól is csak az orvosi segély mentette meg.

Ezért került ma a büntető törvényszék elé Lénárd János, mely elég jószágosnak mutatkozott vele szemben, ugyanis Csizsér Károly tv. bíró elnöksége alatt a 92. §-t alkalmazta és súlyos testi sértés büntetése helyett csak súlyos testi sértés vétségében mondta ki vétkesnek és 3 havi fogházra ítélte. Lénárd az ítélet ellen felebbezett. Göllner Béla alügyész is fölébbezést jelentett be.

Gyümölcszállító vagonok az államvasutaknál. Gyakori a panasz a közönség részéről, hogy gyümölcsterméseiket bármily gondnal csomagolják is be, mire azok rendeltetési helyekre érnek, nagyrésztük hasznavehetlenné lesz. A sok panasz eljutott Hegedűs Sándor kereskedelemügyi miniszterhez is, a ki most egy kecskeméti tanár tervei szerint gyümölcs- és szőlőszállításra alkalmas vasuti kocsikat készített. A máv. gépgyárában már nagyban készülnek ezek a kocsik, a melyeket a közeli napokban fognak kipróbálni.

Meglátta a barátját. Kovács Károly fémipariskolai tanuló tegnap délelőtt egyik társa véletlenségből 6 milliméteres Flobert-pisztollyal arcon lőtte. Az apró madár-serétes töltény az orrába, bal arczába és bal szemébe turódott. A sérülések közül a szemén levő a legsúlyosabb, a mennyiben egy szem sérét a szemlencsébe ékelődött.

A tordai affér. A tordai árvaszéki hivatalban történt inzultusról, melyet kezdetben tévesen közöltek a lapok, most a következőket írják: A báró Jósika család terjedelmes uradalmait a torda-aranyosmegyei árvaszék kezeli, de oly szűkkeblűen, hogy a jövedelemből csak annyit utal ki a családnak, a mi a legszükségesebbekre is alig elég. Báró Jósika Aladár e miatt a napokban fölkereste Fosztó Géza árvaszéki ülnököt hivatalos helyiségében és fölkerette, hogy segítsen ezen az anomálián. Kérésére elutasító választ kapott, mire sértő kifejezéssel jellemezte az árvaszék eljárását, a mi ez ülnököt annyira felingerelte, hogy arczul ütötte a bárót. Az inzultált fiatal ember erre a kezében levő lovagló korbáccsal végig vágott Fosztó Gézán és mikor a szobában levő többi hivatalnok feléje rohant, hogy leogják, előhúzza revolverét és lelővéssel fenyegette az ülnököt, meg a többi is, ha hozzá nyulnak. Tordán nagy kíváncsisággal várják az ügy fejlődését.

A népiünnepélyt elhalasztották. A filler-egylet holnapra hirdetett népiünnepélyét Erzsébet királyné halálának évfordulója miatt a jövő vasárnapra, szeptember 17-ére halasztották.

Hol van a mama? Rongyos kis kőlyök állított be ma reggel a rendőrségre. Minthogy megjelenéséről eleinte nem vettek tudomást, belekapaszkodott egyik rendőrtisztnek a kabátjába. A hivatalnok meglepetve fordult meg, a mire a fiatal vendég sirásra álló szájjal kérdezte:

— Hol van a mama?

— Hogy hívják a mamát?

A gyerek csodálkozott, hogy a bácsik még ezt se tudják, és magyarázó hangon mondta:

— Hát Erzsébet mamának hívják.

Utána néztek Erzsébet mamának és kitűnt, hogy a kis fiu nem kereskedett rossz helyt a mamája után. A jó asszony ugyanis pár obszkrus cselekménye miatt két nap óta vendége a rendőrség sárga épületének és egyelőre aligha szakíthatja felbe nyári utókuráját.

— Egy kis dolga akadt a mamának — mondták a gyerekek — most nem mehet haza.

A gyerek megcsóválta a fejét:

— No akkor haragudni fog megint a Pista bácsi.

— Ki az a Pista bácsi?

— A ki nálunk lakik és a ki mamát verni szokta.

A rendőrség azonban, akár fog haragudni Pista bácsi, akár nem, egyelőre távol áll attól, hogy e titokzatos bácsi óhajátának eleget tegyen. És így Erzsébet mama, minden sürgős családi tekintet ellenére, ülni fog.

A királyt váró Pápa. A király fogadtatására lázas izgatottsággal készülődik Pápa városa. A vasuti átlomástól a gimóthi országutig négy diadalkaput állítanak föl s az egész uton, a mely két és fél kilométer hosszú, mindkét oldalon egymástól 50 méterre zászlós árbo-czok emelkednek. A házak díszítése szépen halad. Ó Felsége 13-án reggel 7 órakor érkezik Papára s a fogadtatásra a hatóságok tejein kívül a hitközségek papjai és előjárói is kaptak meghívót.

A belgrádi merénylek. Belgrádból jelentik: *Angelics* Szívko kerületi főnök, a kit a merényletben való bűnösséggel vádoltak, tegnapelőtt este 1/7 órakor cellájában egy lepedőn fölakasztotta magát. Valószínűleg biztosítani akarta családjának a nyugdíját, a melyet az esetben, ha elítélik, nem kapott volna meg a család.

A belgrádi *rögtönítélő bíróság* tegnap reggel 8 órakor kezdte meg a merénylek pörének *vég-tárgyalását*. A vádat *Szimics* államügyész olvasta föl. A vádlevelemben az államügyész az újvidéki Zasztava és a zágrábi Szrbobran néhány cikket idézte és kiemelte, milyen igazot hangon irnak ezek a lapok az Obrenovics-dinasztáról. Azután nyugtákat mutatott föl annak bizonyosságául, hogy a Szrbobran pénzt kapott a radikálisok segítő alapjából. A 30 iv terjedelmű vádlevele felolvasása 1/12 óráig tartott. Délután 4 órakor megkezdődött a vádlottak kihallgatása.

A tárgyaláson sok szerbiai és külföldi hírlap tudósító van jelen. Több diplomatát is látni a hallgatóság körében, köztük *Manszurov* orosz követesi titkár, *Ricakisz* görög ügyvivőt, *Sismanov* bolgár ügyvivősi titkár és más diplomáciai képviselőségek dragománjait.

Dreyfus pöre. Rennes-ben tegnapelőtt *Carrière* kormánybiztos mondta el vádbeszédét, a mely oda konkludált, hogy *Dreyfus* föltetlenül bűnös és mint áruló büntetendő. Tegnap *Demange* védő beszélt. Vád és védelem talán még soha ellentétesebb nem volt. *Carrière*-nek minden szava azt a meggyőződést fejezi ki, hogy csak Dreyfus a bűnös, *Demange* a szó minden erejével odatörekszik, hogy védené a váduak még csak lehetősége alól is tisztázza.

A tegnapelőtti tárgyaláson *Labori* védő szenzációs jelenetet rendezett azzal az állítással, hogy neki félhivatalosan följajlottak *Schwarzkoppen* és *Panizzardi* vallomását; követelte tehát, hogy a bíróság tegyen lépéseket a két külföldi katonatiszt kihallgatása érdekében. Mikor a bíróság ezt a kérelmet elutasította, *Labori*ek roppant mebotránkozással konstátálták a védelem erőszakos megszorítását.

Most minden oldalról *megczáfolták Labori* állítását és legfőjebb annyit engednek meg, hogy a védő *valamely tévedésnek esett áldozatul*, mert azt már régebben elhatározták az érdekelt kormányok, hogy sem *Schwarzkoppen*, sem *Panizzardi*, sem *Schneider* ezredes nem fognak többé ebben az ügyben nyilatkozni. *Berlini* téli hivatalos forrásból az erre vonatkozó kérelem megtagadását azzal indokolják, hogy *Schwarzkoppen* Dreyfus ártatlanságára vonatkozólag *nem hogy többet, de kevesebbet* vallhatott volna, mint a mennyit német részről már hivatalosan nyilvánítottak és a kihallgatás Dreyfusra nézve *inkább ártalmas lett volna, mint hasznos*, mert a német ezredesnek több kérdésre meg kellett volna tagadnia a választ.

Éle vagy meghalt? Két hónappal ezelőtt bejárta a lapokat az a hír, hogy Pulszky Károly meghalt. A halál részleteiről nem tudott

felvilágosítást adni senki, de a család mégis gyászjelentést adott ki és mindenki holtnak hitte Pulszkyt. Most azonban a Budapesti Napló arról ad hírt, hogy Pulszky Károly életben van. Pulszky egyik legmeghittebb barátja, *Ponane* gróf, ugyanis levelet intézett Pulszky egy budapesti barátjához, a melyben tudatja vele, hogy a holtnak hitt ember él és jelenleg *Milánóban tartózkodik*.

A B. N. e. hírével szemben a M. Ujság a következőket írja:

Teljesen biztos forrásból mondhatjuk, hogy tisztelt laprassunk misztifikációnak esett áldozatul, mert ahhoz *semmi kétség nem fér*, hogy a szerencsétlen Pulszky Károly valóban meghalt, még pedig öngyilkos módon. Ezt nemcsak az a távirat tanúsítja, melyben Pulszky halálát Hirschfeld dr. brisbanei orvos jelentette a két szóval: „Pulszky dead!”, nemcsak az ausztráliai lapok, melyek Pulszky Károly öngyilkosságát és halálát részletesen és kétségbevonhatatlanul megírják, de különösen Hirschfeld dr.-nak egy azóta megérkezett levele is, melyben a brisbanei orvos az ottani lapokkal teljesen egybehangzólag előadja, hogy Pulszky Károly miként halt meg, hogy ő, az orvos, jelen is volt a temetésen. Az iránt tehát nem lehet semmi kétség, hogy Pulszky Károly tragikus életét ugyancsak tragikusan be is fejezte.

Tüntetés Csehországban. Teplitzben tegnapelőtt este mintegy 1500 ember — köztük igen sok járókelő és néző — gyűlt össze a vásártéren, azután az egész tömeg az iskola-térre vonult, a hol a német nemzetiek és szociáldemokraták vezetői felszólították, hogy oszolják szét. Később a vásártéren újra összegyűlt vagy 500 ember, a kik nagy lármával a városháza felé tartottak. A rendőrség utjukat állta és kiűritette a teret. Négy embert letartóztattak.

A pestis terjedése. Oroszországban, úgy látszik, egyre terjedőben van a pestis. A határok, melyek közé a fekete halál beleszkeli magát, mind jobban szelesednek, annyira, hogy az orosz pestis bizottság most már — mint Pétervárról jelentik — kénytelen volt a Kwentung-területet is pestis által fenyegetettnek jelenteni ki.

IRODALOM ÉS MŰVÉSZET.

Farkas Ödön új dalműve. A m. kir. Operaházhoz előadás végett benyújtott eredeti művek elbírálására illetékes bírálóbizottság csütörtökön délelőtt tartotta a nyári szünet után első ülését. Ezuttal Farkas Ödönnek „Tetemre hívás” című egyfelvonásos dalműve képezte a hivatalos eljárás, illetve elbírálás tárgyát. A négy bíráló — *Béldi Izor, Mader Raoul, Major Y. Gyula és Szikla Adolf* — írásbeli véleményeinek föl-olvasása után a bizottság *egyhangúlag elhatározta, hogy Farkas dalművét előadásra ajánlja*, mely véleményhez a bizottság elnöke, *Káldy Gyula* művészeti igazgató, szintén hozzájárult szavazatával.

A nagyvárosi szinkörből. A nagyvárosi szinkörben csütörtökön három premier került színre: *Robinsonok, Makai Emiltől; Megtorlás, Szathmáry Zoltántól és A királyné apródja, Makai E. és Heltai Jenőtől.* A közönség, a mint a nagyvárosi lapok írják, egészen megtöltötte a szinkört s nagy tetszéssel fogadta mind a három újdonasgot. Szathmáry Zoltán, nagyvárosi hírlap-író hat-szor hívták a lámpák elé, zajos tapsok között és tisztelői egy szép babérszorosít nyújtottak fel a zenekarból. A fiatal szerzőről a Nagyvárosi Napló a következőket írja darabja előadása alkalmából:

Szathmáry Zoltánban határozottan meg van az az objektív tehetség, mely a drámaírás nélkülözhetetlen kelleke. A színpad technikájának

alapos ismerője és az a bravur, a melyvel mostani fölötté nehéz problémáját megoldotta, az az ügyesség, melylyel a hosszadalmas és kissé fárasztó háttérrel kikerülve, csupán a hatásos jeleneteket tárta elő, a nélkül, hogy ez az áttekinthetőség rovására esett volna — följosított bennünk arra, hogy nagyobb és fokozatosabb várakozással nézzünk további színműírói tevékenységére.

Uj latin nyelvtan. Gondosan összeállított, jó kézikönyvvel gyarapította *De Gerando* Antonina, a kolozsvári felsőbb leányiskola igazgatónöje a latin nyelv tankönyv-irodalmát. Az új kézikönyv címe: *Rövid latin nyelvtan; a leánygimnáziumok használatára* foglalja össze Cicero nyelvének szabályait. A munka nagy előnye, hogy a nyelvtani kivételeket a könyv végén külön szedi rendbe, elejét véve ezáltal, hogy a kezdőt zavarják tanulásközben a folytonos kivételek. A könyvet, melyet melegen ajánlunk a szakkörök figyelmébe, a Magyar Polgár nyomdája állította ki eszinosan; ára 1 frt 20 kr.

Az „Unitárius Közlöny.” szeptemberi száma most hagyta el a sajtót. A füzet vezető cikkét. (Az unitarizmus a nevelés és közoktatás szolgálatában) *Kövény László* írta. Közli a füzet *Tarcsafalvi Albert* „Hol van az Isten?” című költeményét, melyet először a „Magyar Polgár” mutatott be. Folytatásos tudósítást olvasunk a keresztúri zsinatról, cikket a Dávid Ferencz-egylet XIV. közgyűléséről, végül egyházi és iskolai híreket.

A konfetti.

Kolozsvár, szept. 9.

Az újabb társadalmi epidemiák között, két könnyű lefolyású ugyan, de igen alkalmatlan betegségnek figyelnek meg mostanság a pszichológusok. Egyik a képeslevelezőlap-, másik a konfetti-járvány. Mindkettő epidemikus természetű és a meddig ki nem dühöngi magát, lehetetlen kiirtani.

A képes levelezőlapozási járvány mondhatni az egész világon el van terjedve, de újabban a konfetti-járvány is veszedelmes jelleggel kezd ölteni. Tulajdonképpen a déli népektől származik és gondom Nizzából hurezolták be Ős-Budavárába, a honnan gyorsan terjedt el a szélrőzsza minden irányában.

Nálunk a nyáron ütött ki a nélkül azonban, hogy délvideki sajtócsigái megtartotta volna.

Délén a konfetti virág alakjában száll egyik embertől a másikra s a ki konfettivel dobálódzik: célpontját tiszteletével és rokonszenvével tünteti ki.

Nálunk a konfetti olyan apróra darabolt papirokból áll, a melyek rendes formájukban bolti pakolásra igen alkalmasak. Köztük sok olyan költemény daraboltatik szét, a mely a szalonnás boltokban hivatosának magaslatára emelkedhetné s így szolgálatára lehetne az emberiségnek. Bizonyos, hogy a konfetti-vágásra használt papírok olykor igen problematikus származásuk, s így virág-szirmokhoz a legjobb akarattal sem lehet hasonlítani.

A konfetti-dobálás pedig éppenséggel nem történik sem a spanyol etiquette, sem a Sásku illetana szerint. Ellenkezőleg: alkalmas állapot és helyzet arra, hogy jókedvű fickók léha kedvteléssel konfidskedjenek. Ős-Budavárban megjárja, mert ott konfetti-dobálás idején egy nagy város demimonde világa alkotja a női közönség igen nagy részét, de a kolozsvári sétatérén mérték-telenül izetlen fogad, ha tisztességes urinők szeme közé piszkos papírrongyot vágunk, sétáló leányok előtt selejtes vicceket röptünk a levegőbe és szemérmetlenül ismeretlenek körébe tolokodunk a

konfetti-staniszlival — csak azért, mert azt hisz-szük, hogy a konfetti-estély mindezekre feljosgosit és arra való, hogy a társadalmi illetet lépten-nyomon megsértssük.

Ez a konfetti-estély helyén lehet világvárosokban, hol az embereknek a salakja is tekintélyes számban lebzsel, de nem való a polgárvárosba, a hol a sétatérre levegőt szívni, pihenni és sétálni megyünk és nem találjuk fel a földi örömek esszen-cziáját az érzéki hírtelésben.

A kolozsvári konfetti-estély különben is olyan szánalmasan gyöngye és olyan rusztikusan léha, hogy abban azok sem találhatnak örömet, a kiknek hajlamuk van a mulatságoknak ilyen pervers formájában gyönyörködni.

Az Ősbudavári mulatságoknak nálunk nincs publikuma. Az a milieu, a melyet onnan akarnak ideplántálni, sérti a mi egyszerű izlésünket s a konfetti-estélynek ha akad is bámuló publikuma, de nem akad működő közönsége. A kik működnek, azok nagy részével nem vállal a közönség társadalmi szolidaritást.

Éppen ezért hadd maradjon Ős-Budavárban a konfetti, a tambura, a ballerina s még megannyi mulatságos galimathias mindaddig, míg szürke filiszter színünket a nagyvárosiasság csillogó zománca nem vonja be s a mi nincs érzékünk a rossz izlés által kitalált specialitások iránt. — (s.)

GYÁSZROVAT.

Gyula Márton. V-ik kerületi kapitány ma délelőtt hirtelen elhunyt. Gyula Márton mint őrmester a közhadseregben több ideig szolgált és részt vett a königrázi csatában. Később a honvédséghez lépett át, a hol tisztí rangot viselt. A 80-as évek elején lépett ki a katonai szolgálatból és rendőrbiztos, később kerületi kapitány lett a városnál, a hol teljes buzgalommal végezte hivatalos teendőit. Az utóbbi időkben gyakran betegeskedett. Gyógyíthatatlan szívbaj támadta meg, a mi erős szervezetét tönkretette. Ma délelőtt irodájában végezte teendőit, midőn egyszerre szívszélhűdés érte, székére roskadt s a következő pillanatban meghalt. A lelkiismeretes szorgalmu, derek tisztviselő halála széles körben fog őszinte részvételt kelteni.

TÁVIRATOK.

(A „Magyar Polgár” eredeti táviratai.)

A rennesi pör.

Rennes, szept. 9. Ma délelőtt *Demange* folytatta tegnap megkezdett védőbeszédét, melyet 11 órakor még javában folytatott.

A *Figaro* külön kiadása azt tudatja, hogy *Demange* lényes beszéde után *Labori* nem fog beszélni és mindössze néhány megjegyzésre szorítkozik. Így nem lehetetlen, hogy az ítéletet még ma kihirdetik.

Dreyfus ma elkésereedve jegyezte meg *Labori*-nak: ha egyedül állna és nem volna családja, halott szeretne lenni.

Budapest, szept. 9. d. u. 2 óra 20 p. A budapesti tőzsdére e pillanatban távirat érkezett, hogy *Dreyfust fölmentették.* Erre a hírre a hitel-papírok károm torinttal emelkedtek.

Budapest, szept. 9. d. u. 3 óra 5 p. A *Dreyfus* fölmentéséről érkezett hír *közönséges börze-manőver volt.*

Rennesből éppen most jelentik, hogy a délelőtti tárgyaláson *Demange* még nem végezte be beszédét.

A tárgyalást fölfüggesztették és délután három órakor folytatják.

Demange folytatja beszédét. Utána Carrière, majd Labori beszél.

Ezután a bíróság visszaönul és az ítélet késő estére várható.

Vihar a fővárosban.

Budapest, szept. 9. Itt az éjjel óriási vihar volt erős villámlással és mennydörgéssel. A vihar Kőbányán nagy pusztítást okozott. A most épülő református templom gyönyörű tornyát ledöntötte és a lezuhanó köoszlopok levertek az összes állványokat.

Az öngyilkos járási főnök.

Belgrád, szept. 9. *Angelics* Zsviko járási főnököt, ki csüörtökön este czellájában felakasztotta magát, tegnap fölboncolták és hivatalosan konstataáltak, hogy öngyilkosságot követett el. Kabátja zsebében egy, a feleségének szóló levelet találtak, melyben bejelenti öngyilkosságát és azt írja, hogy mivel ítélet előtt halt meg, a feleségének 21 arany havi nyugdíj jár.

REGÉNYCSARNOK.

A csibaváriak.

Írta: Hegyesy Vilmos.

(Folytatás.)

(40)

Most szóváltás hangzott a patika ajtajából. Két férfi jelent meg a küszöbön. Heves diskurszust folytattak abban az istelen német-zsidó jargonban, a melyről nem lehet tudni, hogy vajon kit hoz nagyobb dühbe: a németet-e, a magyart-e vagy a civilizált zsidót?

Az egyik jövevény Veilchenduft Ábrahám volt, a másik pedig Rosenblüh Salamon, a ki kocsmáros a szomszédos Ebalján.

Rosenblühnek a kaltánja nem volt idei kefélesű. De annál fényesebben ragyogott a szép fekete pájász-e. Csupán azt tette rosszul, hogy épen ezt a gondosan fodrozott ékességét cibálta mérgeesen, mialatt veszekedett Ábráhámmal.

A párbeszéd a körül forgott, hogy Rosenblüh ebben a perczben érkezett a családjával együtt látogatóra Veilchenduftékhoz. Az ebaljai parasztszékér még ott állott a piacon, a szénából rakott üléseken a czifra főkötőjű asszonynyal, három gyerekkel és a kelletlen képű fuvarossal. (Az utóbbinak a rossz hangulatát talán az magyarázza, hogy Salamon *kamat-pótlék* fejében szokta fuvaroztatni magát és a familiáját.)

Veilchenduft a piacon találkozott az érkezőkkel és szerfiöltött kedvetlenül viszonzta a székérről legró Rosenblüh üdvözlését.

No csak az kellene! gondolta magában Ábrahám. A felesége tegnap este belekerült az uri társaságba, mára meghívták ebédre Váry Béla urat és talán eljön látogatóba maga a járásbíró is... No épen most van neki szüksége erre a falusi zsidó-truppra!

Azt mondotta Salomonnak, hogy ő nagyon örvend a szerencsének, de ma nem fogadhatnak vendégeket. A felesége beteg a tegnapi báltól, mert nagyon sokat táncolt; ő maga is vizitába kell hogy menjen ehez az urhoz, ahoz az urhoz. Szóval: Rosenblüh és szerettei csak térjenek vissza Ebaljára. Delebedre még hazaérkezhetnek.

Rosenblühnél szintén hiányzott a diplomáciai tapintat és nem tudta megjegyzés nélkül hagyni az elutasítást. A miből ingerült szóharcz keletkezett. De végre is a »vendég« maradt a vesztés. Felmondta Veilchenduftnak a barátságot és a további borrendeléseket (ugyis csupa hamis bort árul!) és válogatott atkozódások közt visszatért a székérhez.

Messziről is látni lehetett, hogy Rosenblühné milyen ingerülten fogadja a kikoszorúztatást. Hol felugrott, hol megint lecsapta magát az ülésre és ököllel fenyegetőzött a patika felé. Hogyne, mikor arra számított, hogy Veilchenduftnéval majd ő is részt vesz valamelyik csibavári mulatságban!

A Rosenblüh pár dühösen hadonászott, a gyerekek sirtak, a fuvaros búsan vakarta a füle tövét. Azután szépen visszafordultak az ebaljai utra. Mikor megindultak, Rosenblühné mérgeesen kinyújtotta a nyelvét a patika-ajtóban álló Veilchenduftnak. Ezt nyomban utánozták a síró gyerekek és még számárlüket is mutogattak a rossz bácsinak. Salamon pedig tüntetőleg simogatta ivadékait, hogy láthassa Ábrahám, hogy ő helyesli ezt az általános nyelvöltögetést.

Nemsokára elveszett szem elől a Rosenblüh-familia.

— Csak zsidóval ne legyen baja az embernek! szót idegesen Veilchenduft, belépve a patikába.

— A már igaz! erősitette Bezzeg Miska és hörpintett egyet a »Fridolin-szesz«-ből.

— Maga ne beszéljen! kiáltott rá Ábrahám.

Hát már maga is antiszemita?

— Hiszen az ur szidta a zsidót!

— Az megint más... hallja...

Miska mormogott valamit és mozgolódott a széken. De nem feleselt, mert állandó adósa Veilchenduftnak, több rendbeli borszállítmányért.

— Na, hogy ütött ki a ferbli? kérdezte Ábrahám a patikáriustól, demonstratív bizalmassággal.

— Hát ugy, a hogy...

— Meddig játsztak?

— Hát addig, a meddig...

A bornagykereskedő nem akarta észrevenni, hogy Fridolin kitér a beszélgetés elől és kedélyesen folytatta:

— Pompás multság volt. A feleségem holtra táncolta magát. Még most is ágyban fekszik szegény... Pedig föl kell kelnie, mert vendégeink lesznek ebédre...

Pillanatnyi szünetet tartott. Hátha megkérdezi a gyógyszerész ur, hogy ki lesz a vendég? De nem kérdezte.

— Meghívtam a báelnök urat és még egy pár rendezőt... Meghívtam volna a nagyságos járásbíró urat is, hanem ő bizonyosan a polgármesternél ebédel. Csak vizitába fog eljönni hozzánk... Aprópó! legyen szerencsém a gyógyszerész urhoz is! Nagyon szívesen látjuk.

— Köszönöm. De nem szoktam ma ebédelni.

— Hogy-hogy?

— Ugy, hogy elrontottam tegnap a gyomromat.

— Elmegyek én! szólalt meg a háttérből Bezzeg Miska.

Veilchenduft haragosan fordult a tenoristához; de aztán hirtelen lecsöndesedett.

— Nem bánom! mondotta. Hanem ebéd után énekelni fog.

— A mennyit tetszik... Csakhogy nincs zongora a házáznál.

— Minek magának zongora?

— Hogy kísérem legyen.

— Hagyja el, sohse kíséresse magát!... Nem rab maga, sem pedig kisasszony.

Veilchenduft zajos hahotával honorálta ezt a saját ötletét. A többiek azonban nem nevetvén, ő is rögtön komoly arcot váltott és rávivalt Miskára:

— Hanem menjen előbb haza és mosakodjék meg... Csak nem fog ilyen derogált külsővel beállítani a házamhoz?

— Azt még megtehetem! válaszolt Bezzeg Miska. Főállt, illedelmesen köszönt és hunyori-

tott a szemével, a mikor sugva odaszólt a patikáriushoz:

— Harminczhat...

Ezzel kiment a gyógyszerértárból.

— Hát magának mivel szolgálhatok? kérde Fridolin, sohajtásos ásitással.

— Kérek valami parfümet... de nagyon finom parfümet! szolt bizonyos büszkeséggel Ábrahám.

A patikárius csodálkozva nézett a bornagykereskedőre.

— Mit akar maga a parfümmel?

— Én semmit... A feleségemnek kell... Tetszik tudni, uri vendégeink lesznek.

— Ahá... na fogja, itt van.

Odaadott egy kis üveget Veilchenduftnak, a ki megforgatta azt a kezében.

— Nincs ehez semmi használati utasítás? kérdezte aztán.

Fridolin megadta a szükséges utbaigazítást.

— Köszönöm alásan! mondotta Ábrahám. Már most még valamit szeretnék kérdezni...

Nem tetszik tudni, hogy vajon Áján Bogdánál kaphatok-e egy igéző pongyolát?

— Miféle pongyolát?

— Igézőt... A feleségem mondta, hogy ilyen legyen.

— Azt kérdezze meg Ajántól... Azonban, ha már toaletti-czikkeket vásárol, vigyen még haza egy skatulya pudert.

— Oh, az van otthon! szolt Veilchenduft, barátságos mosolygással. Tetszik tudni... kis gyerek van a háznál.

Alig ment el Ábrahám, besompolygott a patikába Kócz Benő, a ki már néhány percz óta türelmetlenül várta odakünn, hogy távozzék a bornagykereskedő.

A szerkesztő ur zsebkendővel takarta a bal arcát.

— Kérek valami gyorsan ható szert, arcz-daganat ellen! mondotta bágyadtan Benő urfi.

— Tán a toga fáj?

— Nem... különben nem tudom... Megütöttem az éjjel az arczomat.

— Elestt valahol? faggatta Fridolin.

— Nem tudom... meglehet... De nagyon megütöttem magamat... Van-e valami olyan szer, hogy ez hirtelen elműljék?

— Mindenre van szer, csak használjon! felelte egykedvűen a patikárius. Mit akar: külső vagy belső orvosságot? port, tapaszt vagy tinkturát?... Válasszon.

— Melyik a legjobb?

— Mindenik legjobb.

— Hát melyik használ leghamarább?

— Azt már a jó isten tudja!... Mutassa az arcát.

Benő levette a zsebkendőt és Fridolin Matyás műértően vizsgálta a daganatot.

— Kócz Benő, maga föllentett!... Magának nem a toga fáj... mert magát pofon ütötték!

— Honnan tudja? bökkentette ki az urfi, megriadtan.

— Még pedig Kajati Tóbiás ütötte pofon!

— Jesszus Maria... ezt is tudja?

— Hogy tudom-e? felelt diadalmasan a patikárius. Hiszen minden héten jön ide orvosságot hol egy héres, hol egy napzamos, a kit Kajati uram ütött pofon!... Tökéletesen ismerem már a keze nyomát. És a maga arczán akkurat ugyanazok a jelenségek vannak... Itt van a kékes-piros csik a mutató ujjától... Itt a gyűrűnek a lenyomata... No megálljon csak!... Hát nem kell orvosság?...

Kócz urfi betakarta a daganatát és kirohant a patikából.

(Folytatás következik.)

Személyszállító vonatok indulási ideje Május 1-től.

A vonatok indulási ideje közép-európai idő szerint van megállapítva. Az esti 6 órától reggeli 5 óra 59 percig terjedő éjjeli idő a percek aláhúzásával van megjelölve.

Kolozsvárról indul:

Budapest felé:

503 sz. gyors v.	505 sz. szem. v.	525 sz. vegy. v.	507 sz. szem. v.	501 sz. gyors v.
5 ²³	7 ⁰⁰	2 ²⁰	6 ¹³	11 ⁰¹

Deés felé:

2 sz. szem. v.	14 sz. vegy. v.
7 ²⁵	4 ³⁸

Brassó felé:

502 sz. gyors v.	528 sz. vegy. v.	544 sz. sz. sz. t. v.	506 sz. szem. v.	514 sz. szem. v.
6 ¹¹	8 ⁴⁰	2 ⁰⁵	8 ⁵⁰	10 ⁴⁷

Brassóból indul:

Predeal felé:

516 sz. szem. v.	592 sz. sz. sz. t. v.	502 sz. gyors v.
3 ⁵⁵	11 ⁰⁰	2 ¹⁹

Budapest felé:

527 sz. vegy. v.	501 sz. gyors v.	505 sz. szem. v.
5 ⁰⁸	2 ⁴⁵	7 ⁴⁸

K.-Vásárhely felé:

7802 sz. szem. v.	7812 sz. vegy. v.	7804 sz. szem. v.
5 ¹⁹	8 ⁵⁰	3 ¹⁵

Zernest felé:

7711 sz. vegy. v.	7713 sz. vegy. v.
8 ³⁵	3 ⁰⁰

Nagy-Váradról indul:

Budapest felé:

501 sz. gyors v.	503 sz. gyors v.	505 sz. szem. v.	545 sz. sz. sz. t. v.	507 sz. szem. v.
2 ³⁸	8 ⁴³	11 ³²	2 ²²	11 ⁰⁴

Kolozsvár felé:

508 sz. szem. v.	502 sz. gyors v.	524 sz. vegy. v.	506 sz. szem. v.	504 sz. gyors v.
2 ⁰⁶	2 ¹⁵	12 ²⁰	3 ⁵⁸	6 ⁴⁶

Csaba felé:

8902 sz. szem. v.	8904 sz. szem. v.	8912 sz. vegy. v.
10 ²⁰	4 ²⁵	7 ³⁰

Gyoma felé:

6212 sz. vegy. v.	6202 sz. szem. v.
5 ⁵⁰	2 ³⁷

Tővisről indul:

Brassó felé:

506 sz. szem. v.	502 sz. gyors v.	528 sz. vegy. v.
12 ²⁴	8 ³⁷	1 ⁴⁰

Kolozsvár felé:

513 sz. szem. v.	505 sz. szem. v.	527 sz. vegy. v.	501 sz. gyors v.
12 ⁴¹	3 ³⁸	1 ⁵⁵	8 ⁰⁶

Arad felé:

605 sz. szem. v.	601 sz. gy. v.	607 sz. szem. v.
3 ⁴³	3 ³³	2 ⁰⁰

Maros-Ludasról ind.

Beszterce felé:

7112 sz. vegy. v.	7164 sz. sz. sz. t. v.	7170 sz. sz. sz. t. v.
4 ⁰⁰	9 ¹⁰	4 ²⁰

Kis-Kapusról indul:

Nagy-Szeben felé:

7302 sz. szem. v.	7364 sz. sz. sz. t. v.	7304 sz. szem. v.	7312 sz. vegy. v.
2 ²¹	4 ⁴³	11 ³⁰	7 ¹⁰

Nagy-Szebenből indul:

Kis-Kapus felé:

7311 sz. vegy. v.	7363 sz. sz. sz. t. v.	7301 sz. szem. v.	7303 sz. szem. v.
7 ⁴¹	1 ²¹	4 ⁴⁰	10 ³⁰

Brassóból indul:

Csik-Gyimes felé:

7802 sz. vegy. v.	7812 sz. vegy. v.
5 ¹⁹	8 ⁵⁰

Segesvárról

Sz.-U.

7612 sz. vegy. v.
3 ²⁰

A 7364. sz. vonat csak kedden és pénteken közlekedik. — A 7164. sz. vonat csak hétfőn, csütörtökön és szombaton szem. száll. közlekedik.

Az 1882. évben alapított és azóta tetemes áldozatok árán a haladó kor kíváncsiainak képest folyton a legmodernebb anyagokkal újított nyomda a mely leginkább alkalmas *irodalmi művek, folyóiratok, hetilapok, iskolai értesítők, üdvözlő iratok,*

oklevelek, báli és más meghívók, tánczrendek, körlevelek, számlák, üzleti kártyák, részvények, árjegyzékek, névjegyek, szóval mindama nyomtatványok előállítására, melyeknek az izléses kiállítás belbecsét is emelni van hivatva; de éppen olyan csinos és lehető jutányos árban készít bármely más, egyszerű kiállítású nyomtatványokat is, és mindezeknek nemcsak csinos és hibátlan, hanem a megrendelő által megszabott időre való pontos előállításaért is felelősséget vállal.

Könyvnyomdája

Az erdélyi részről legdúsabban felszerelt és legizlésebben dolgozó könyvnyomdája.

Vidéki megrendelések pontosan eszközöltetnek.

Birtokrendezési hirdetmény.

Fr. 9181-1899.
urb.

Hirdetmény.

765 1-3

A kolozsvári kir. törvényszék közhíré teszi, hogy öv. br. Bornemisza Andásné szül. Teleki Polixina kérésére Komlód közeg általános tagosítása tárgyában az érdekeltelek meghallgatására és a tagosítás elrendelésének feltételei kidolgozására a kir. törvényszék tárgyalási határidőül az 1899. évi november hó 8-ik napjának d. e. 8 óráját tűzi ki, a mikorra az összes érdekelteket hirdetmény útján Komlód községébe azzal a figyelmeztetéssel idézi meg, hogy a kérésnek egyik példányát a közregi előjárásnál megtekinthetik és hogy bármelyiköknek esetleges kimaradása a további eljárást nem akadályozza, s hogy a meg nem jelentek úgy tekintetnek, mint a kik a tagosításba belegeyeznek.

A kir. törvényszék a tárgyalás megtartására Reinhold Arthur kir. törv. bírót küldi ki.
A kolozsvári kir. törvényszéknek, mint birtokrendezési bíróságnak 1899. évi szeptember hó 8-ik napján tartott üléséből.

Br. SZENTKERESZTY ZSIGMOND,
elnök.

Kiadó lakások

október 1-sőjétől.

Kolozsvárt, külmonostor-utca 85.

a. **ujjonnan épült emeletes házban,**

ten gyönyörű szűz 4 szoba, előszoba,

ba, fürdőszoba és éléskamra,

2. földszinten 4 szoba, előszoba,

szobor, fürdőszoba és éléskamra.

Az összes szobák parquettesek, mindkét

lakás closette- és vízvezetékkel vannak ellátva.

Szép, nagy tágas udvar és nagy kert, közös mosó-

konyha, világos nagy pincze, kocsiszin és istálló

6-8 lóra.

Értekezhetni ugyanott és Nagy-utca 56. sz. a.

Kereskedelmi Akadémia Grázban.

Abituriens tanfolyam.

620 4-6

Egyéves kereskedői tanfolyam, középiskolát végzeteknek, kik egészben a kereskedői pályára adják magukat, vagy magasb iskolai tanulmányaikkal egyidejűleg ez ismereteket is megszerezni óhajtják. — Kimerítő betekintéseket nyújt a keresk. akad. igazgatósága Grázban.

BERGER-féle GYÓGYÍTÓ

KÁTRÁNY-SZAPPAN

tehtélyes orvosok ajánlják, Európa legtöbb államaiban
főnyes sikerrel alkalmaznak

mindennemű bőrbetegségek ellen, nevezetesen idült pikkely-sömör, kecske-
s állati kitégek, ugyintén orr-rezesség
ellen, ragadás, lábizadás, tej- és székeli-
korpa ellen. A Berger-féle kátrány-szappan
tartalmazza a kátrány-szappan 40%-át és min-
den egyéb, a kereskedelemben előforduló kátrá-
ny-szappanoktól lényegesen különbözik.
Csak az elkészítése végett határozottan Berger-féle
kátrány-szappan megrendelése a az ismert védjegyre való
figyelemmel kell lenni. Ez a kátrány-szappan sikeres
alkalmaztatik a kátrány-szappan helyett a

Berger-féle gyógy-kátrány-kénszappan

A legyengébb kátrány-szappan az
* **ARCHIV TISZTÁLTATÁNSÁGAI**
eltávolítására, a gyermekeknek valamennyi felbetegségei
ellen felülmúlhatatlan tisztító, mosó és fürdőszappan
mindennapi használatul szolgál a

Berger-féle glicerín-kátrány-szappan
% glicerín tartalommal és finom illattal.
Ára minden fajának használati utasítással együtt
vibonkint 35 kr., 6 darab 1 fr. 90 kr.

A többi Berger-féle szappanokból különösen kiemel-
jük: Benzoe-szappan a bőr finomítására, borax-szappan
pattanások ellen, orobol-szappan a bőr simítására himlő-
kolykólá és mint fertőtlenítő szappan, Berger-féle fenyő-
fürdő-szappan és fenyő víz-szappan Berger-féle gyer-
mek-szappan a szege kor részére (25 kr.)

Berger-féle Potrosulfid-szappan
reces orr, kiütés, bőrvizkettség és arcrovrosság ellen,
szepítő szappan igen hathatós.

Berger-féle kénes tejszappan
mitesszer és arcátványosság ellen. Tannin szappan láb-
izadás és hajkihullás ellen.

Berger-féle fogszappan köcsögben
1. sz. rendez fogaknak, 2. sz. foghányszoknak. Ára 30 kr.,
a legjobb fogtisztító szer. A többi Berger-féle szappanok
kell illetőleg utalunk a röpiratokra. Csak Berger-féle
szappanokat kell kérni, miután számtalan hatástalan
utánszók vannak. Gyár és főraktár:

G. Hell & Comp. Troppan.
Bismarck-utca 1. számú épületben a német-keleti gyógyszerárúháznál Bismarck 1883.

Raktárak Kolozsvárt: Biró János, Wolff J., Bogsch
Lajos, Székely Miklós, dr. Hintz Gy. és Tanács J. gyógy-
szerész utakkal; továbbá Beszterczén, Szászrégenben és
mindent eldőlő-keleti gyógyszerárúháznál. 319 12-12

TÜZIFA.

Első osztályú bük-k-hasáb tűzifa
(nem usztatott) nagyban való eladása a **kaczkói**
állomáson, kocsiba rakva, 10,000 klg. **34 frt.**
A kolozsvári állomáson átadva: **50 frt.**

Bük-k-szén a kolozsvári állomáson
100 klg. **2 frt.**

Nagyobb vételnél kedvezmény.

Herczeg Albert,
Kolozsvárt.

611 19-20

Chocolat

SUCHARD

Mindenütt

* kapható. *

Cacao

103 91-58

Még csak néhány napig

kaphatók a

20 krajczáros

Szegedi kiállítási SORSJEGYEK

Huzás már vasárnap

e hó 10-én este 6 órakor.

Főnyeremény **50.000** korona érték.

Egy sorsjegy csak

20 krajczár.

601 2-2

Kiadó négy szép szoba

balkonnal, konyhával és más hozzá-
tartozókkal.

Vízvezeték, nyári fürdőszoba stb.

Sétátér-utca 18. sz. a.

766 1-3

Elismerő nyilatkozatok.

Ő Fensége Salvator Lipót főherczeg
udvarmesterei hivatala.

Általános Asbestár-nyár.
Ő császári és királyi Fensége Salvator Lipót Főherczeg
rendkívül meg van elégedve az asbesttalpbal készített cipők-
kel. Ő Fensége hosszabb gyalog kiránduláson használta a cipő-
ket és érezte, hogy lábai nem fáradtak úgy el, mint más közön-
séges cipőknél. Küldök egy pár vadász-cipőt, hogy annak a
mintájára készítsenek másikat asbesttalpbéléssel, ugyanannál a
cipősnél a aztan küldök ide.

Hisszük, hogy a vadász-cipők ép oly jók lesznek
és ép oly megfelelőek, a mint megfelelőek voltak a
szaloncipők.

Zágráb, 1898. július hó 8-án.

KRAHL, huszárkapitány.

A nagyméltóság magyar kir. honvédelmi minis-
ter által kiadott 6997-VII. számú nyilatkozatban a honvé-
ség részére megengedett és beszállított Asbesttalpbal, hivatalosan
jónak és észszerűnek ismertettek el.

Magyarország volt miniszterelnöke, a közigazgatási bíróság
elnöke a következőket írja:

Tisztelt Doktor ur!

Az asbestbetűt cipők kitűnésnek bizonyultak, szilárdan
és puhán járok: megcsúsz minden lábfájásom, úgy hogy — azt
hiszem — lábbajom semmi további orvoslást nem igényel.

Szives tanácsát köszöni

Dáncson, 1897. évi szeptember 17-én

tisztelő híve

Wekerle Sándor.

Ne viseljen Ön lábait a Dr. Högyes-féle szabadalm-
zott asbest talpbetét nélkül.

Órjuk lábainkat hidegtől, nedvességtől és meghűléstől.
Óvakodjunk a hamisításoktól!

Csakis védjeggyel ellátott talpak valódiak.

Nincs többé lábfájás!

Sem tukszem, sem izzadós láb, sem bőrkémé-
nyedés, sem lábdaganat, sem lábgégés.

Rövid idejű viselés után megkönnyebbül a járása
annak, ki cipőjét dr. Högyes-féle, az egész
világban szabadalmazott asbesttalpbéléssel
látja el. 337 43-50

Arak: Homok-talp párja 40 kr, egyszerű szövésű
asbest-talp 60 kr, kettős vastagságú 1 frt 20 kr.

Az asbesttalpbélés kitűnését legjobban bizo-
nyítja, hogy a cs. és kir. közhadseregnek
és a m. kir. honvédségnek eddig 22.500 pár
szállítottatott.

Egy pár asbesttalp a legerősebb járásnál is eltart 1 évig.
Szétküldés csakis utánvétellel, vagy a pénz előle-
ges beküldése mellett. Felvilágosítások, prospectusok
és közönyt nyilvántartások ingyen.

Czipészeknek és viszontelárúítóknak megfelelő
árkedvezmény.

Egyedüli elárúsító raktár Kolozsvárt:

Lakatos József Koronás áruhaza

belközép-utca 13. sz.,

diszkrét, játék, rövidaru-, cipő-, üveg- és porcellán-árak
nagy raktára.

Leonhardi Tinta.

Egyedül valódi különlegesség
Anthracen tinta.

A legjobb tinta,
üzleti könyvek, acták és
okmányok használatára.

Minden másnemű író- és másoló-tinták.
Színes-, autograph- és hektograph-
tinták. Folyékony tusok mérnökök és
iskolák részére; Tintapor és kivonat.
Bélyeg-festékek, másoló nyomda-fes-
tékek. Fehérnemű festék. Folyékony
enyv, gummi és Syndetikon.

Eau de Labarraque
(tintairtó).

Pecsvíviás és ostya
AUG. LEONHARDI

Bodenbach a/E.

Kapható a legtöbb írószerkereske-
desben bel- és külföldön.

237 12-13

Törvényesen védett.

Németalföld-amerikai

gőzhajó közlekedés hetenként egyszer
vagy kétszer,

Rotterdamból New-Yorkba

Cajüte-iroda: Bécs, I. Kolowratring 10.

Fedélköz-iroda: Bécs, VI. Weyringergasse 7 A.

I. Cajüte:

Apr. 1-től okt. 31-ig Mk. 290-400* Aug. 1-től Okt. 15-ig Mk. 200

Nov. 1-től Márc. 31-ig Mk. 230-320 Okt. 16-tól Jul. 31-ig Mk. 180.

*) A Cajüte felkéréshez és nagyságához, ugyancsak a gőzös gyor-
saságához és eleganciájához képest. 582 10-13

ALAPITTATOTT: 1866.

MATUTSEK JÓZSEF

férfi-, női- és gyermek-czipész-üzlete
Kolozsvárt, főtér 2. szám alatt.

1885. budapesti orsz. kiállításon jury-tag.

Ajánlja dúsán ellátott

CIPŐ-RAKTÁRÁT

a helyi és vidéki t. közönségnek.

Megrendelések beküldött mérték vagy láb-
beli-minta után a legjobb anyagból és divat
szerint lehetőleg gyorsan teljesíttetnek.

Görög borok

„ACHAIA” Patrashól.

Vezérügynökség Ausztria-Magyar-
ország részére:

C. J. SCHRAUTH

Wien, IX. Frankgasse 4.

568 6-6

Főraktár Kolozsvár részére:

Szegesváry és Társánál. Kapható
továbbá: Bogsch Lajos gyógy-
szertárban. Poharanként kapható
Kikaker kávéházban és a New-
York szállodában Tauszik A. és
társánál Kolozsvárt.

Egy tisztességes középkorú férfi

banknál, egyetnél, iskolánál vagy más nyilvános
intézetnél **felügyelői, házmeisteri vagy
szolgai**

760 8-3

állást keres,

vagy keresmába **elárúsítónak** is ajánkozik,
a ki mint ilyen volt már alkalmazva. — Ajánlatok
kéretnek Hídelve Kis-utca 22. sz.

Sztojka

ásványvizet,

mint Erdély gyöngyét, nem
hiába nevezték el magyar
karlsbadi viznek, mert tény-
könyvhatása, a szigorú diéta betartásával
bántalom, máj- és csukorbetegség
súlyos csodákat művel, kitűnő hatású
ÁSVÁNYVIZ a légzőszervek összes bánto-
mát a női bajok és görvélkyóros
A SZTOJKAI ÁVÁNYVIZ dús
a, akár borral, akár gyüm-
ölcslevekkel keverve, az ital
ÁSVÁNYVIZ hosszas
alkalmazást nem idéz
elő, bármely vidéken,
mely nem
tűz, mely
állítást.

minutára

Bikszádi

ásványviz

árlappal és ismertető

könyvecskével

bérmertve szolgál

A

KUTKEZELŐSÉG

BIKSZÁD

(Szatmármegye.)

Bikszádi

ásványos gyógyvizet,

mely egyedül a maga nemé-
ben, több hírneves egyetemi
orvostanár és hírneves vidéki orvosok, hatásánál
fogva fölébe helyezik a külföldi és drága Selters és
Gleichenbergi vizeknek. Gyógyító hatása a Bikszádi
ásványos gyógyviznek kitűnően bevált idült és heveny
légesőhurut, hangszálag hurut, vérköpés ellen. Nagy
konyhasó tartalmánál fogva vérbányás, tüdőcsucs-
hurutnál és kezdődő gümőkóránál, továbbá kitűnő
eredményt értek el a BIKSZÁDI VIZ alkalmazása által
emészthetelenség, idült és heveny gyomorhurut,
máj- és epe-bólyagbántalomnál, a belek rennye műkö-
désénél, vesehomokban szenvedőknél, görvélkyóros
daganatoknál, heveny- és idült női bántalmaknál,
mint specificum vált be.

281 38-60

LAJOS és KÁROLY

A bikszádi víz bérleti s a sztojka viz főelárúsítói.

Magyar Polgár Könyvnyomdájában Kolozsvárt.

Raktár Kolozsvárt:

Kónya Sándornál

főtér, br. Josika-palota.